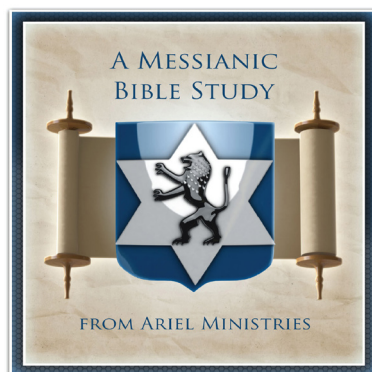

תחיית המשיח

מאת ד"ר ארנולד פרוכטנבאום

www.ariel-israel.org.il

תחיית המשיח

מאת ד"ר ארנולד פרוכטנבאום

THE RESURRECTION OF THE MESSIAH

By Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

תוכן העניינים

4	הקדמה
4	1. מהלך האירועים שסבבו את התחייה
4	א. תחילתו של יום התחייה
5	ב. פתיחת הקבר
5	ג. פיליפים ב 6-8
6	ד. הדיווחים של הנשים
6	ה. התגלותו הראשונה של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני מרים המגדלית
8	ו. התגלותו השנייה של המשיח לאחר שקם לתחייה: הופעתו לפני הנשים
8	ז. הדיווח של אנשי המשמר
9	ח. התגלותו השלישית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני שני התלמידים שהלכו בדרך לעמאוס
9	ט. התגלותו הרביעית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני שמעון פטרוס
10	י. התגלותו החמישית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני העשרה
10	1. תפקידים נוספים שהטיל המשיח על תלמידיו (א)
10	א) סמכות
10	ב) קבלת רוח הקודש
11	ג) הרחבת הסמכות של השליחים
11	2. ההכרה של תאמא בתחיית המשיח
11	יא. התגלותו השישית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני אחד עשר התלמידים
12	יב. התגלותו השביעית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני שבעת התלמידים
12	1. שיבת השליחים לדיג
12	2. השליחים נקראים שוב לשרת את המשיח
12	3. השליחות ששמעון פטרוס נקרא למלא
14	יג. התגלותו השמינית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני חמש מאות איש
14	1. התגלותו לפני קהל שמנה חמש מאות איש
14	2. תפקידים נוספים שהטיל המשיח על תלמידיו (ב)
14	א) מתן סמכות
14	ב) השליחות עצמה
14	(1) לכו והכריזו
15	(2) הטבילו
15	(3) למדו
15	ג) מי שמאמין ייושע
15	ד) אותות בקרב המאמינים
16	ה) נוכחות המשיח עד קץ העולם
16	יד. התגלותו התשיעית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני יעקב
16	טו. התגלותו העשירית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני אחד עשר השליחים
16	1. נבואות אודות המשיח
16	2. מלכות האלוהים
16	3. תפקידים נוספים שהטיל המשיח על תלמידיו (ג)
16	א. להמתין לביאת רוח הקודש
17	ב. להכריז את הבשורה

17	.....	השלכות, התוצאות והמשמעויות התיאולוגיות של התחייה מן המתים
17	.....	א. חיזוי התחייה בתנ"ך
17	.....	1. באמצעות סמלים נבואיים
17	.....	2. בנבואה
17	.....	ב. תחייה ממשית
18	.....	ג. התיאוריות על התחייה
18	.....	1. התיאוריה לפיה קשרו קשר לשקר
18	.....	2. התיאוריה בדבר גנבת הגופה
18	.....	3. תיאוריית ההתעלפות
18	.....	4. התיאוריה בדבר הקבר הלא-נכון
18	.....	5. התיאוריה בדבר הרוח
18	.....	6. התיאוריה בדבר ההזיה
18	.....	7. התיאוריה בדבר חיית טרף
19	.....	ד. ראיות שמוכיחות שהמשיח קם לתחייה
19	.....	1. הקבר הריק
19	.....	2. הסיפורים של עדי הראייה השונים
19	.....	3. התגליותיו של המשיח לפני אנשים אחרי שעלה לשמים
19	.....	4. השינוי שחל באנשים שהכירו אותו
19	.....	5. הברית החדשה
20	.....	6. קיומה של הקהילה המשיחית
20	.....	ה. מי גרם לתחייה
20	.....	ו. הסיבות לתחייה
20	.....	ז. טבעו של הגוף שקם לתחייה
21	.....	ח. חשיבותה של התחייה
21	.....	ט. משמעותה של התחייה והשלכותיה
21	.....	1. משמעותה בעבור המשיח
21	.....	2. משמעותה בעבור כל בני האדם
21	.....	3. משמעותה בעבור קדושי התנ"ך
22	.....	4. המשמעות בעבור המאמינים

"הוא איננו כאן, שְׁהָרִי קָם לְתַחֲיָה כְּפִי שְׁאָמַר.
בְּאֵנָה וּרְאִינָה אֶת הַמְּקוֹם שֶׁשָּׁכַב בּוֹ.
לִכְנֵה מֵהָר וְהַגְדָּנָה לְתַלְמִידָיו: 'הוּא קָם מִן הַמִּתִּים
וְהֵנָּה הוּא הוֹלֵךְ לְפָנֵיכֶם לְגָלִיל. שָׁם תִּרְאוּ אוֹתָיו'.
הִנֵּה אָמַרְתִּי לָכֵן".

(מתי כח 6-7)

הקדמה

תקומת המשיח מהמתים היא היבט חשוב מאוד של בשורת הישועה והיא המרכיב השלישי מבין שלושת מרכיבי הבשורה (המשיח מת עבור חטאינו; נקבר; וקם לתחייה ביום השלישי, בהתאם לנבואות. ראה האיגרת הראשונה לקורינתים טו 3-4). נלמד להלן נושא זה תוך כדי חלוקתו לשני תחומים ראשיים: א. מהלך האירועים שסבבו את התחייה וסדרם הכרונולוגי; ב. המשמעויות התיאולוגיות של התחייה, השלכותיה ותוצאותיה.

א. מהלך האירועים שסבבו את התחייה

א. תחילתו של יום התחייה

על תחילתו של יום התחייה מסופר בשניים מספרי הבשורות שבברית החדשה: במתי כח 1 ובמרקוס טז 1. בבשורת מתי כתוב: "אֲחֵרֵי הַשַּׁבָּת, עִם עֲלוֹת הַשָּׁחַר שֶׁל יוֹם רֵאשׁוֹן, בָּאוּ מַרְגָּם הַמְּגַדְלִית וּמַרְגָּם הָאֲחֵרֵת לִרְאוֹת אֶת הַקֶּבֶר" (לפי תרגום דליטש: "אַחֲרֵי מוֹצָאֵי הַשַּׁבָּת כְּשֶׁהָאִיר לְאֶחָד בַּשַּׁבָּת בָּאָה...". מתי כח 1).

בבשורת מרקוס כתוב: "כְּשֶׁעָבַר יוֹם הַשַּׁבָּת, מַרְגָּם הַמְּגַדְלִית וּמַרְגָּם אִם יַעֲקֹב וְשְׁלוֹמִית קָנוּ בְּשָׂמִים, כִּי הִתְפָּנוּ לְבֹא וְלִמְשַׁח אוֹתוֹ" (טז 1).

רוב המאמינים הגויים חושבים שמדובר ב"שעות הקטנות" של בוקר יום ראשון, ומן ההנחה הזאת נולדו אספות התפילה המסורתיות בעת הזריחה בחג הפסחא. אבל אין זו כוונת הכתוב.

אם ברצוננו לקבוע את המועד שבו התרחשה תקומת המשיח מהמתים, עלינו לזכור שיום ראשון, לפי היהדות, מתחיל בעת השקיעה במוצאי שבת ונמשך עד השקיעה בסיומו של יום ראשון. "השחר" מציין בימינו את החלק המסוים ביום שבו מתחיל האור להופיע באופק לפני שהשמש עצמה נגלית. אבל במקור הייתה משמעות המילה פשוט "לקראת תחילתו של יום חדש" ולא דווקא שעות הבוקר. כאשר הכתוב מתייחס לזמן שאחרי יציאת השבת ("כְּשֶׁעָבַר יוֹם הַשַּׁבָּת" – מרקוס טז 1), הכוונה היא לזמן השקיעה במוצאי שבת.

יש לזכור שכל מחברי הבשורות היו יהודים, והם השתמשו בשיטת ספירת הזמן היהודית. אצל הגויים היום מתחיל בחצות ונמשך עד חצות שלמחרת. על פי היהדות נמשך היום משקיעה ועד שקיעה. היום החדש מתחיל כאשר נראים שלושה כוכבים בשמי הערב, אחרי השקיעה. לכן כוונת הכתוב בפסוקים הנ"ל היא שכל זה התרחש מאוחר בשבת. השמש שקעה והכוכב הראשון מבין השלושה החל להיראות. את זאת מכנה מתי "עִם עֲלוֹת הַשָּׁחַר שֶׁל יוֹם רֵאשׁוֹן" (ולפי תרגום דליטש: "כְּשֶׁהָאִיר לְאֶחָד בַּשַּׁבָּת").

מרקוס, שכתב "כְּשֶׁעָבַר יוֹם הַשַּׁבָּת", מתחיל את תיאור הזמן שלו בעת שבה כבר הופיעו שלושה כוכבים בלילה של מוצאי שבת. כלומר, בשבת בערב הלכו הנשים אל הקבר.

המשיח קם לתחייה, אם כן, במועד כלשהו בין השעות המאוחרות בשבת ובין "השעות הקטנות" בבוקר של יום ראשון. ושוב, יש לזכור ששבת בלילה (מוצאי שבת) הוא כבר תחילתו של יום ראשון בשבוע וכך קל יותר להבין את הפסוקים שבהם אנחנו דנים.

ב. פתיחת הקבר

הדבר השני בהשתלשלות האירועים הסובבים את תחיית המשיח מהמתים הוא פתיחת הקבר: "לְפֶתַח הַיְתָה רְעִידַת אֲדָמָה חֲזָקָה, כִּי מֵלֶאךָ יְהוָה יָרַד מִן הַשָּׁמַיִם, נִגַּשׁ וְגָלַל אֶת הָאֲבָן מִן הַפֶּתַח וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ. מֵרָאִיו הָיָה כְּבָרְק וּלְבוּשׁוֹ לְבָן כָּשָׁלַג, וּמִפְחָדוֹ נִבְהָלוּ הַשּׁוֹמְרִים וְהָיוּ כְּמֵתִים" (מתי כח 2-4).

מסופר כאן שהתרחשו שלושה דברים. ראשית, התחוללה רעידת אדמה. הייתה זו רעידת האדמה השנייה שהתרחשה בתוך פרק זמן של שלושה ימים. כאשר ישוע מת, רעדה הארץ, וכעת, כאשר הוא קם לתחייה, התרחש רעש נוסף.

הדבר השני שקרה היה הופעתו של מלאך שניגש וגלל את האבן. בעשותו כן הוא שבר את החותם הרומי ששמו על האבן.

הדבר השלישי שקרה היה שהשומרים הרומאים שהוצבו ליד הקבר התמלאו בפחד כל כך גדול עד שלא יכלו לזוז "וְהָיוּ כְּמֵתִים". הם ממש התאבנו במקומם מרוב פחד. המשמר הרומאי הוצב שם כדי להבטיח שאיש לא יבוא ויגלול את האבן מפי מערת הקבורה. הם היו צריכים לאסור את כל מי שינסה לעשות זאת, אבל איש מבין החיילים לא ניסה לאסור את המלאך!...

ג. פיליפים ב 6-8

האירוע הבא היה הגעת הנשים לגן הקבר. על אירוע זה מסופר במתי כח 5-8; מרקוס טז 2-8; לוקס כד 1-9 ויוחנן כ 1. כאשר הן הגיעו אל הקבר כבר היה מעט אור, שכן השמש החלה לזרוח. בישראל מתחיל להיות אור כבר בשעה ארבע בבוקר.

הנשים יצאו לשם בשתי קבוצות. מרים המגדלית יצאה לדרך לבדה והייתה הראשונה שהגיעה לאזור גן הקבר. היא ראתה שהאבן הוסטה מהפתח ושהקבר היה ריק, אבל עזבה את המקום במהירות ולא הספיקה לראות את המלאכים. אז הגיעו למקום כמה נשים אחרות, והן ראו שהאבן הוסטה מהפתח וראו את המלאך שניצב שם.

בבשורת מרקוס מתועדת השיחה ביניהן כאשר התקרבו אל הקבר (טז 4-6): "אָמְרוּ זֵז אֵל זֵז: 'מִי יִגַּל לָנוּ אֶת הָאֲבָן מֵעַל פֶּתַח הַקֶּבֶר?' פֶּאֶשֶׁר הַבֵּיטוֹ כִּי הָאֲבָן כְּבָר נִגְלָה, וְהִיא גְדוּלָה מְאֹד".

ישוע אמנם ניבא את תחייתו ודיבר עליה, ובכל זאת, נשים אלו לא האמינו שהוא יקום לתחייה. הן באו אל הקבר כדי למשוך את הגופה בשמנים מבושמים ולא כדי להיות עדות לתחייתו מן המתים. הן היו מודאגות בנוגע לשאלה אם ימצאו מישהו שיעזור להן לגלול את האבן מעל פתח הקבר כדי שיוכלו להיכנס לתוכו ולמשוח את הגופה. אבל כעת ראו שהאבן כבר נגללה הצדה. חיילי המשמר הרומאי הספיקו בינתיים להתאושש מהפחד הגדול שריתק אותם למקומם והצליחו לברוח מהאזור.

הפסוק הבא (5) מתאר את מה שקרה אז: "נִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַקֶּבֶר וְכִּי בָּחוּר אֶחָד יוֹשֵׁב מִיָּמִין וְהוּא לְבוּשׁ גְּלִימָה לְבָנָה. הֵן נִדְּהָמוּ".

הן ראו מלאך אחד, אולם בלוקס כד 4-5 מסופר שהיו שם למעשה שני מלאכים: "עוֹדֵן נְבוֹכוֹת עַל הַדָּבָר הַזֶּה וְהֵנָּה שְׁנֵי אֲנָשִׁים בְּבָגְדִים מְבֹרְקִים נִצְבּוּ עֲלֵי־יָדָן. הֵן נִתְמַלְאוּ פֶחַד וְהִרְפִּינוּ פְּנֵיהֶן אַרְצָה. 'לְמָה אֲתֵן מַחְפְּשׁוֹת אֶת הַחַיִּים בֵּין הַמֵּתִים?' שְׁאָלוּ הַשְּׁנַיִם".

יש מי שמצאו כאן סתירה, אולם למעשה אין כל סתירה בין התיאורים. לוקס מציין את מספרם של המלאכים שנכחו במקום: שניים. אבל כאשר הנשים הביטו פנימה, הן ראו רק אחד מהם, ורק אחד מהם דיבר אתן. מרקוס התמקד, כפי שעשה מתי (כח 5), במלאך שניהל את השיחה.

המלאך נתן לנשים הנחיות, כפי שמדווח במתי כח 6-7: "הוּא אֵינְנוּ כָּאֵן, שְׁהֵרִי קָם לְתַחִיָּה כְּפִי שְׁאָמַר. בְּאֵנָה וְרָאִינָה אֶת הַמָּקוֹם שֶׁשָּׁכַב בוֹ. לִכְנָה מֵהָר וְהִגְדִּנָּה לְתַלְמִידָיו: 'הוּא קָם מִן הַמֵּתִים וְהֵנָּה הוּא הוֹלֵךְ לְפָנֵיכֶם לְגָלִיל. שֵׁם תִּרְאוּ אוֹתוֹ'. הֵנָּה אֲמַרְתִּי לָכֵן".

לוקס כד 5-7 מוסיף: "...לְמָה אֲתֵן מַחְפְּשׁוֹת אֶת הַחַיִּים בֵּין הַמֵּתִים?' שְׁאָלוּ הַשְּׁנַיִם. הוּא אֵינְנוּ פֹה, הוּא קָם לְתַחִיָּה. זְכַרְנָה מֵה שְׁאָמַר לָכֵן עוֹד בְּהִיּוֹתוֹ בְּגָלִיל. הוּא אָמַר כִּי 'בֶּן-הָאָדָם צָרִיךְ לְהִמָּסַר לְיַדֵּי אֲנָשִׁים חוֹטְאִים וּלְהִצָּלָב, וּבִיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לָקוּם".

המלאך מסר להן שני דברים: ראשית, הן לא צריכות לחפש את גופת ישוע מפני שהמשיח קם לתחייה, כפי שהוא עצמו אמר שיקרה. שנית, עליהן לספר לתלמידיו, ובייחוד לשמעון פטרוס, שהוא קם מן המתים ("וְעַתָּה לִכְנָה וְהִגְדִּנָּה

לתלמידי ולכיפא, (מרקוס טז 7). חשוב במיוחד לומר זאת לשמעון מפני שקודם לכן הוא התכחש למשיח שלוש פעמים וכעת היה זקוק לניחומים. על התלמידים ללכת לגליל, ושם יפגוש אותם ישוע.

בפסח האחרון של ישוע עם התלמידים הוא אמר להם שכאשר יעצרו אותו יהיה עליהם לעזוב את ירושלים וללכת לגליל, ושהוא יפגוש אותם לאחר שיקום מהמתים. מאחר שהתלמידים התקשו להאמין שאכן יקום לתחייה הם לא עשו כמצוותו ולא הלכו לגליל. לפיכך ההוראה ניתנת כעת שנית – מאת המלאכים, באמצעות הנשים – שעל התלמידים ללכת אל הגליל.

הנשים הגיבו בשלוש דרכים: ראשית, הן נזכרו בנבואת ישוע על כך שהוא יקום לתחייה; שנית, הן לא סיפרו לאנשים שלא נמנו עם קבוצת השליחים; שלישית, הן מיהרו בריצה להודיע לשליחים, כפי שציוו עליהן המלאכים.

ד. הדיווחים של הנשים

הדבר הרביעי שהתרחש היה הדיווח שדיווחו הנשים לשליחים, כמסופר בלוקס כד 9-12 וביוחן כ 2-10. יש לזכור שמרים המגדלית הגיעה לפני הנשים האחרות וראתה את האבן שנגללה הצדה ואת הקבר הריק. היא לא ראתה שם מלאכים והיא שיערה שהגופה נלקחה למקום אחר. היא מיהרה בריצה כדי לספר לשמעון וליוחן אודות מה שהיא ראתה. זה מה שמודגש ביוחן כ 2-3. הנשים האחרות, שראו את המלאכים, דיווחו לתשעת התלמידים האחרים אודות מה שהן ראו ושמעו מהמלאכים. תשעת התלמידים האלה, ששמעו את סיפורן של הנשים על התחייה, לא האמינו לדיווחן ולא נשמעו להוראה ללכת אל הגליל. ואילו שמעון ויוחן, לאחר ששמעו קודם לכן מפי מרים המגדלית שהקבר ריק, רצו לשם כדי לבדוק מה קרה.

ביוחן כ 3-8 מסופר: **"יצאו כיפא והתלמיד השני לבוא אל הקבר. שניהם רצו יחדיו, אלא שהתלמיד השני כך מהר יותר מכיפא והגיע ראשון לקבר. הוא התכופף וראה את התכריכים מנחים, אך לא נכנס פנימה. אחריו בא גם שמעון כיפא. הוא נכנס אל הקבר וראה את התכריכים מנחים, והמטפחת שהיתה על ראשו איננה מנחת עם התכריכים, אלא מקפלת לבדה במקום אחד. אז נכנס גם התלמיד השני שבא ראשון אל הקבר. הוא ראה והאמין"**.

שמעון פטרוס (כיפא) ויוחן רצו אל הקבר. יוחן הגיע ראשון. הוא לא נכנס אלא רק הביט פנימה וראה שהתכריכים שבהם עטפו את גופו של ישוע, היו מונחים בצד אחד של הקבר, ושהמטפחת שבה כיסו את ראשו הייתה מונחת בנפרד, מקופלת, במקום אחר. מדובר על תכריכים בלשון רבים מפני שמדובר בפיסות של בד פשתן שנכרכו סביב המת ולא ביריעת בד אחת. המטפחת לראש הייתה נפרדת לגמרי מתכריכי הבד של הגוף. (זו אחת הסיבות שלא ייתכן שתכריכי טורינו הם תכריכי המשיח).¹

בעוד שיוחן רק הביט פנימה, כיפא, שהיה אדם נמהר הרבה יותר מיוחן, רץ פנימה וראה שהקבר ריק. אז נכנס גם יוחן. כיפא יצא מהקבר מבולבל, מבלי להבין את מה שראה. יוחן יצא מהקבר כשהוא מאמין בתחייה. ככל הנראה, אחת הסיבות לאמונתו של יוחן הייתה העובדה שכאשר הוא ראה את התכריכים, הם היו מונחים במסודר, מגולגלים. הם לא נפתחו או נקרעו ולא היו מפוזרים במקום, כפי שהיינו מצפים לראות אילו הסיר אותם מישהו מהגופה. לדוגמה, כשאלעזר הוקם לתחייה, ישוע אמר לנוכחים להתיר את פיסות הבד שנכרכו סביב גופו של אלעזר ולהסיר אותן. במקרה של ישוע, פיסות הבד לא הותרו והן נשארו מונחות בצורה שבה הן נכרכו סביב גופת ישוע, מכאן שהתחייה התרחשה מבעד לבד הפשתן!

ה. התגלותו הראשונה של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני מרים המגדלית

האירוע החמישי בהשתלשלות האירועים שסבבו את התחייה הוא התגלותו הראשונה של המשיח החי לאחר תקומתו. הוא הופיע לראשונה לפני מרים המגדלית, כמסופר במרקוס טז 9-11 וביוחן כ 11-18. לאחר שכיפא ויוחן עזבו את אזור הקבר, מרים שבה לשם. היא עדיין לא האמינה שישוע קם לתחייה ושיערה שהגנן, או מישהו אחר, לקח את הגופה.

ביוחן כ 11-12 מסופר: **"ומרים עמדה בוכיה מחוץ לקבר. בשעה שבכתה התכופפה אל תוך הקבר וראתה שני מלאכים עוטי לבן יושבים במקום שקדם לכן נחה גופת ישוע, אחד למראשותיו ואחד למרגלותיו"**.

מרים, שלא ראתה קודם לכן אף מלאך, ראתה כעת שני מלאכים. אולם היא לא זיהתה שאלו הם מלאכים מפני שהם נראו פשוט כשני בחורים צעירים.

לכן, כששאלו אותה **"אשה, למה את בוכיה?"**, השיבה להם: **"לקחו את אדוני ואינני יודעת איפה שמו אותו"** (פס' 13). היא התלוננה שלקחו את הגופה ושאין לה דרך לדעת היכן הניחו אותה. היא עדיין לא האמינה שהתרחשה תקומה מהמתים.

לבסוף הופיע לפני ישוע. אנו למדים שמרים המגדלית הייתה האדם הראשון שראה את המשיח לאחר שקם לתחייה מבשורת מרקוס טז 9: **"כאשר קם בבקר בראשון בשבוע, נראה בראשונה למרים המגדלית אשר ממנה גרש שבועה שדים"**.

1. יריעת פשתן שנמצאת בקתדרלת יוחן המטביל בעיר טורינו שבאיטליה, שרבים מאמינים שכיסתה את גופת ישוע בזמן קבורתו. על הבד מופיעה דמות אדם שסבל מפציעות שניתן לייחס לצליבה.

האדם הראשון שראה את המשיח החי לאחר שקם מהמתים היה אישה. זוהי עובדה משמעותית. במסגרת ההלכה היהודית, עדותה של אישה איננה עדות קבילה בבית דין יהודי. אם מה שמסופר בבשורות היה המצאה שנכתבה בידי תלמידיו היהודים של ישוע, הם לא היו מנסחים אותה כך. אילו הייתה זו המצאה, הם היו בוחרים להציג את עדי הראייה הראשונים לתחייה כגברים מפני שזה היה מתקבל באופן חיובי יותר בחברה היהודית. העובדה שישוע הופיע לראשונה לפני אישה מאששת את דיווחי הבשורות. היה עליהם לכתוב את הדברים בצורה כזאת פשוט מפני שכך זה התרחש.

אם כן, הראשונה שראתה את ישוע החי, לאחר שקם מהמתים, הייתה מרים המגדלית, אבל היא לא זיהתה אותו מיד. לאחר ששוחחה עם שני המלאכים הוא הופיע לפניה ושאל אותה את השאלה שנשאלה על ידי המלאכים: **"שאל אותה ישוע: 'אשה, למה את בוכה? את מי את מחפשת'"** (יוחנן כ 15).

היא הסיקה בטעות שהוא שומר הגן ורצתה לברר לאן העביר את הגופה כדי שתוכל ללכת לאותו מקום. רק כאשר ישוע אמר לה **"מרים!"**, ואמר זאת באופן שהיה מוכר לאוזניה, הבינה מרים שזהו המשיח (פס' 16) וקראה לו: **"רבי!"** (כלומר, המורה שלי).

לאחר שישוע קם לתחייה חלו מספיק שינויים בגופו, עד שקשה היה לזהות אותו מיידית. מצד שני, היה גם מספיק דמיון כך שלבסוף אנשים אכן זיהו שהוא אותו ישוע שמת קודם לכן. הדבר דומה מאוד למצב שרבים מאתנו התנסו בו. למשל, שני חברים אינם בקשר שנים רבות. לאחר תקופה ארוכה הם מתראים, אבל חלו בהם מספיק שינויים במשך השנים עד שהם אינם מזהים מיד זה את זה. עם זאת קיים עדיין מספיק דמיון כך שלאחר זמן מה ברור לכל אחד מהם שזהו אותו האדם שהיה חברם בעבר. זהו טבעו של גוף שקם לתחייה. חלו מספיק שינויים כך שהזיהוי איננו מידי, אבל יש מספיק נקודות דמיון שמעידות שהאדם שקם לתחייה הוא אותו האדם שמת קודם לכן. זהו אותו גוף שקם לתחייה אך חלו בו שינויים בהיבטים מסוימים.

משזיהתה אותו סוף סוף, פנתה מרים המגדלית והתקרבה לעבר ישוע, אבל הוא אמר לה: **"אל תגע בי, כי עדיין לא עליתי אל האב..."** (פס' 17).

נשאלת השאלה: מדוע אסר ישוע על מרים המגדלית לגעת בו, אבל מאוחר יותר הוא הרשה לתאמא לגעת בו? קיימות שתי תשובות אפשריות.

הסבר אחד מצביע על כך ששתי מילים יווניות שונות משמשות בשני המקרים. המילה היוונית שמתארת את המקרה שבו נגע תאמא בישוע משמעותה פשוט "להניח יד על עורו של מישהו אחר". כל מה שישוע ביקש מתאמא לעשות היה לגעת במקומות שבהם היו הפצעים שנגרמו בגלל הצליבה. אבל במקרה של מרים המילה היוונית שתורגמה ל"תגע" משמעותה "להיתלות, להיאחז, לדבוק". התמונה המצטיירת היא שמרים כל כך שמחה לראותו חי עד שהיא רצתה לאחוז בו כך שלא יעזוב שוב לעולם. אבל היה נחוץ שהמשיח יעזוב את העולם הזה כעת, משהשלים את שליחותו עלי אדמות; אל לה להיאחז בו מפני שהיה עליו לעזוב, עד שישוב.

אני מעדיף הסבר אחר, שמבוסס על דברי ישוע למרים: **"כי עדיין לא עליתי אל האב..."**

לפי האיגרת אל העברים ט 11-12, 24; י 12, היה צורך שהמשכן השמימי יטוהר בדם. יש לזכור שהמשכן שעשה משה עלי אדמות היה העתק או בבואה של משכן שכבר קיים בשמים. כפי שהיה צורך לטהר את המשכן הארצי בדם, כך גם המשכן השמימי נזקק לטיהור בדם.

אבל מדוע היה צורך שהמשכן השמימי יטוהר בדם? הסיבה העיקרית ניתנת לנו ביחזקאל כח 11-19. מקטע זה ניתן להבין שכאשר השטן נברא, ולפני שהוא נפל בחטא, היו לו כמה תפקידים חשובים בשמים: הוא היה הסוכך (סוכה, חופה) מעל כס האלוהים; הוא שמר על כס האלוהים; הוא ניצח על מקהלת ההלל שבשמים; הוא גם נמשח לתפקיד מיוחד וסמכותי ("כרוב ממשח") ושירת במשכן השמימי ככוהן הגדול.² כשהשטן חטא הוא חילל את המשכן השמימי ולפיכך יש צורך לטהר אותו. כפי שלמשכן הארצי נדרש טיהור בדם, כך נדרש גם למשכן השמימי טיהור בדם. המשכן הארצי טוהר בדמם של בעלי חיים אבל למשכן השמימי נדרש דם (זבח) "טוב מאלה" – דמו של המשיח (עברים ט 23-24).

בנקודה זו ברצף האירועים שסבבו את תחייתו של ישוע היה על ישוע לקחת את הדם שלו, לעלות לשמים ולהזות מדמו במשכן השמימי וכך לטהר אותו. בדיוק כפי שאסור היה לגעת בכוהן הגדול עלי אדמות לפני שהושלם תהליך העלאת הקרבנות של יום הכיפורים, כך גם אסור היה לגעת בישוע כל עוד לא טוהר המשכן השמימי. המפגש הזה בין ישוע ומרים המגדלית התרחש זמן קצר לפני שהוא עלה לשמים כדי לטהר את המשכן השמימי. לכן אסור היה למרים לגעת בו בנקודה זו, כי הוא עדיין לא עלה אל אביו.

מסתבר שבזמן כלשהו בין האירוע הזה ובין שיחתו עם תאמא שבוע לאחר מכן, עלה ישוע לשמים, טיהר את המשכן השמימי ואז חזר אל הארץ כדי ללמד את תלמידיו במשך 40 יום.

העובדה שישוע היה אמור לעלות לשמים לפני שתלמידיו יראו אותו נרמזת במשפט הבא. ישוע אמר למרים: **"...לכי אל אחי והגיד להם: 'אני עולה אל אבי ואביכם, אל אלהיכם'"** (יוחנן כ 17).

2. ראה גם ישעיהו יד 12-11 וכן דיון מורחב בנושאים אלה בשיעור Satanology: The Doctrine of Satan בתכנית Come and See באנגלית.

ישוע הורה למרים המגדלית לספר לתלמידים שהתחייה התרחשה ושהוא עומד לעלות אל אלוהים האב. כמו כן, שים לב שהתלמידים נקראים כעת "אחים". הוא אינו מתייחס אליהם עוד כאל תלמידים או משרתים בלבד, אף על פי שהוא עדיין השתמש במונחים אלה. כעת הם גם נקראים "אחיו" מפני שנוצרה כעת, כתוצאה מהתחייה, מערכת יחסים חדשה בין ישוע ובין כל המאמינים. לכן הם נקראים כעת "אחיו".

מרים המגדלית עשתה כדבריו של ישוע ודיווחה לתלמידים אודות התחייה. אבל דבריה של עדת הראייה הראשונה לתחייה נדחו בחוסר אמון: "היא הלכה וספרה לאנשים שהיו אתו לפני כן והם מתאבלים ובוכים. כאשר שמעו שהוא חי ונראה אליה לא האמינו" (מרקוס טז 10-11).

הם לא האמינו לעדותה של מרים משום שבהתאם להשקפה היהודית באותם ימים, עדות מפי אישה היא עדות פסולה.

1. התגלותו השנייה של המשיח לאחר שקם לתחייה: הופעתו לפני הנשים

האירוע השישי בהשתלשלות האירועים שסבבו את התחייה הוא התגלותו השנייה של המשיח החי לאחר תחייתו. הוא הופיע לפני הנשים האחרות. לאחר שמרים המגדלית עזבה את המקום באו הנשים האחרות שוב אל גן הקבר, כמסופר במתי כח 9-10: "פתאום פגש אותן ישוע ואמר: 'שלום לכן'. הן נגשו אליו, אָחְזוּ בְּרַגְלָיו וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ. אָמַר לָהֶן יֵשׁוּעַ: 'אַל תִּפְחַדְנָה, לִכְנָה וְהַגְדְנָה לְאֶחָי שֶׁיֵּלְכוּ לְגַלִּיל וְשָׁם יִרְאוּנִי'".

הופעתו השנייה של המשיח לאחר שקם לתחייה הייתה גם היא לפני נשים. שוב, הדבר מפרך את התפיסה לפיה סיפורים אלה הם בדיה. כל ארבע הבשורות נכתבו בידי יהודים, ויהודים שהיו רוצים לרמות ולהמציא את סיפור התחייה לא היו כותבים שהתגלותו הראשונה והשנייה היו לפני נשים, שהרי הם ידעו שעדות כזאת לא הייתה מתקבלת בעולם היהודי באותם ימים. אילו הייתה זו המצאה, אין ספק שהם היו טוענים שהעדים הראשונים שראו שישוע קם מהמתים היו גברים. מאחר שזה לא התרחש ככה, היה עליהם לדווח על הדברים כפי שהם התרחשו: בשתי הפעמים נגלה ישוע החי לפני נשים.

כאשר ראו את המשיח שקם לתחייה, "אָחְזוּ [הנשים] בְּרַגְלָיו וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ". העובדה שהוא קיבל ברצון את ההשתחויה שלהן מראה שהוא קיבל את אמונתן שהוא אכן אלוהים. ישוע אמר לנשים לא לפחד. הוא איננו רק חיזיון או רוח רפאים. הוא המשיח החי, שקם מן המתים.

גם לנשים הורה ישוע ללכת ולספר לתלמידים אודות מה שראו. פעם נוספת כינה ישוע את התלמידים "אחיי". זהו טיב הקשר החדש ביניהם לאור התחייה. הוא הורה להן לומר פעם נוספת לתלמידים האלה שעליהם לעזוב את ירושלים וללכת לגליל, ושהוא יפגוש אותם שם. זוהי הפעם השלישית שהתלמידים קיבלו הנחיות מדויקות ללכת לגליל ושהודיעו להם שהמשיח יפגוש אותם שם. אך גם להן הם לא האמינו. התוצאה הייתה שהתלמידים לא הלכו לגליל. הם פשוט לא האמינו שהתחייה מהמתים התרחשה.

2. הדיווח של אנשי המשמר

האירוע השביעי שהתרחש הוא הדיווח של השומר, כמסופר במתי כח 11-15: "בְּשַׁעָה שֶׁהָלְכוּ בָּאוּ הַעֵיכָרָה כְּמֵה מִן הַשּׁוֹמְרִים וְהוֹדִיעוּ לְרֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרָה. רֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים הִתְפַּנְסוּ עִם הַזְקֵנִים וְלְאַחַר הִתְעַצְּמוּ נִתְּנוּ לְחִילִים סְכּוּם כֶּסֶף נָכַר בְּאַמְרָם: 'הַגִּידוּ כִּי: בָּאוּ תְלִמִידָיו בַּלַּיְלָה וְגָבְּוּ אוֹתוֹ כְּאֲשֶׁר יִשְׁנוּ. וְאִם זֶה יִנְדַע לְנָצִיב, אֲנַחְנוּ נִשְׁכַּנֵּעַ אוֹתוֹ וְנִפְטֹר אֶתְכֶם מִדָּאגָה'. הֵם לָקְחוּ אֵת הַכֶּסֶף וְעָשׂוּ כְמוֹ שֶׁהוֹרוּ לָהֶם. וְאִמְנָם שָׁמַע הַדָּבָר הַזֶּה נְפוּץ בְּקֶרֶב הָעָם עַד הַיּוֹם הַזֶּה'".

השומרים שעליהם מדובר בפסוקים אלה הם אנשי המשמר הרומאי שהוצבו ליד הקבר כדי לוודא שאיש לא יגלול את האבן מפי מערת הקבורה. אבל לא היה בכוחם לעשות דבר כדי למנוע מהמלאך מלגלול את האבן. הם פחדו לדווח ישירות לפונטיוס פילטוס מפני שאי מילוי תפקידם היה עלול להביא עליהם גזר דין מוות. במקום זאת הם הלכו לראשי הכוהנים והודיעו להם את כל אשר קרה.

פעם נוספת נקשרה מזימה. ראשי הכוהנים, שהיו צדוקים, התכנסו עם הזקנים, שהיו פרושים. הם אספו סכום כסף גדול ושילמו לשומרים כדי שיספרו לכולם שבזמן שהם ישנו גנבו תלמידי ישוע את הגופה. אבל לפי החוק הרומאי הם היו עלולים לקבל עונש מוות על הירדמות בזמן השמירה, לכן מתכנני המזימה אמרו להם להפיץ את הסיפור רק בין היהודים. אם, מסיבה כלשהי, ישמע על כך הנציב פונטיוס פילטוס (שבזמן הזה כבר חזר לקיסריה), יתערבו ראשי הכוהנים והזקנים לטובת השומרים ויוודאו שלא יאונה להם כל רע.

לפיכך הם החלו להפיץ את התיאוריה הנפוצה והעתיקה ביותר בקשר לתקומתו של ישוע מן המתים: התיאוריה על גנבת הגופה. מתי מציין שהסיפור הזה היה נפוץ בקרב העם "עַד הַיּוֹם הַזֶּה", כלומר עד ימיו של מתי. אבל הוא נפוץ גם בימינו. עד היום יש אנשים שמלמדים שתלמידי ישוע גנבו את גופתו. אבל גרסת החיילים דווקא מוכיחה שזה לא קרה כדבריהם. הם סיפרו שבעודם ישנים גנבו תלמידי ישוע את גופתו. ברור שיש כאן סתירה: אם הם ישנו, איך יכלו לדעת מי בדיוק גנב את הגופה? אם הם ישנו, הרי שלא היו יכולים לדעת מי לקח את הגופה.

אם גופתו של ישוע אכן נגנבה, כפי שרבים עדיין מאמינים שקרה, רק אחת משתי קבוצות הייתה מוכנה להסתכן בגנבת הגופה: תלמידיו או אויביו. אין ספק שאנשים שלא הביעו בו תמיכה או שהיו נייטראליים לא היו מסכנים את חייהם כדי לגנוב את גופתו.

כאמור, קבוצת תלמידיו, אחד עשר במספר, היא קבוצה אחת מתוך שתיים שייתכן והייתה מעוניינת לגנוב את גופתו. אבל, אם התלמידים גנבו את הגופה, הרי שהתנהגותם מאוחר יותר נראית כסותרת זאת. עשרה מתוך האחד עשר מתו בעינויים בגלל אמונתם. חלקם הוצאו להורג בדרכים נוראיות – נצלבו, הושלכו לתוך שמן רותח, או שפשטו את עורם בעודם חיים. אפילו האחד שלא מת על קידוש אמונתו, יוחנן, מת כגולה על האי פטמוס. לכמה מהתלמידים האלה ניתנה האפשרות לחזור בהם ולהתכחש לאמונתם בישוע לפני שהוצאו להורג. אילו היו כופרים בישוע, הם היו משתחררים או לפחות מתים בפחות ייסורים. אי אפשר להאמין שעשרה תלמידים היו מוכנים למות בעינויים למען משהו שהם ידעו שהיה שקר, או שיוחנן היה מוכן לגלות לאי פטמוס בעבור משהו שהוא ידע שהיה שקר. בלתי מתקבל על הדעת שתלמידים אלה היו מוכנים לסבול כל כך אילו ידעו שסיפור תחייתו של ישוע מן המתים היה תרמית. הדרך היחידה להסביר את האופן שבו הם מסרו את חייהם היא שהם האמינו באמת ובתמים שישוע אכן קם מהמתים.

הקבוצה השנייה שייתכן והייתה מעוניינת לגנוב את גופתו של ישוע היא אויביו. אבל מעשיהם מאוחר יותר העידו שהם לא ידעו דבר על "גופתו הגנובה". לפי ספר מעשי השליחים, התלמידים התחילו ללמד ולהעיד על התחייה. ההתנגדות הגיעה מאותם מנהיגים שנדברו ביניהם להרוג אותו – מאותם מנהיגים ששילמו לחיילים הרומאים. אם אויביו היו אלה שגנבו את הגופה, הם היו יכולים להפריך את דברי השליחים על תחיית ישוע מן המתים פשוט אם היו מביאים את גופתו ומציגים אותה לעיני כול. אבל, אף על פי שהמנהיגים התאמצו מאוד למנוע מהשליחים היהודים האלה להכריז ברבים על תחייתו של ישוע, הם לא הצליחו לסכור את פי השליחים אחת ולתמיד על ידי הצגת גופתו בפומבי. לפיכך ברור שגם אויביו לא לקחו את גופתו.

ח. התגלותו השלישית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני שני התלמידים שהלכו בדרך לעמאוס

האירוע השמיני בהשתלשלות האירועים שסבבו את התחייה הוא התגלותו השלישית של המשיח החי לאחר שקם לתחייה. הוא הופיע לפני שניים מהתלמידים שהלכו בדרך לעמאוס. הסיפור נמצא במרקוס טז 12-13 ובלוקס כד 32-13. השניים האלה לא נמנו עם קבוצת השליחים, שכן כל השליחים נשארו בירושלים. בלוקס כד 18 מצוין ששמו של אחד מהם היה קליופס, וקליופס לא היה אחד משנים עשר התלמידים הקרובים ביותר לישוע (השליחים). בזמן שהם צעדו מירושלים לכיוון עמאוס ושוחחו ביניהם על אירועי הימים הקודמים, על מות ישוע והדיווחים על תחייתו, הצטרף אליהם אדם שלישי שהם לא זיהו.

שיחתם עם ישוע מגלה שהם האמינו בכונותן של ארבע עובדות: ראשית, שהוא היה נביא אלוהים (פס' 19); שנית, הם האמינו שהוא אישר את היותו נביא על ידי דבריו ומעשיו, שכן הנסים שחולל הוכיחו את נכונות טענותיו (פס' 19); שלישית, הם האמינו שישוע הוא הגואל של ישראל (פס' 21); רביעית, עובדה שנראית כשוללת את שלוש העובדות הראשונות, הם האמינו שהמנהיגים שלהם צלבו אותו. השיחה גם מצביעה על כך שהם לא האמינו לדיווחן של הנשים שהיו בבוקר השכם בקבר: "וְלֹא מָצְאוּ אֶת גּוֹפְתּוֹ, וּבָאוּ וְסָפְרוּ שָׂאֵף רָאוּ בְּחַזְיוֹן מְלֵאכִים אֲשֶׁר אָמְרוּ כִּי הוּא חַי" (פס' 22-23).

בנקודה זו נזף בהם ישוע על חוסר אמונתם והתחיל להסביר להם את הנבואות המקראיות אודות המשיח, כלומר כל הנבואות בקשר לביאתו הראשונה. כאשר ביאר ופתר להם את הדברים המכוונים אליו בכל הכתובים החל ממשה ומכל הנביאים, בער לבם בקרבם (פס' 32).

כאשר הם הגיעו לכפר עמאוס הוא הוזמן לביתם. בזמן שבצע את הלחם (כל סעודה יהודית מתחילה בברכה ובבציעת לחם), ממש באותו רגע הם סוף סוף זיהו שזהו המשיח שקם לתחייה. ובדיוק ברגע שזיהו אותו, הוא נעלם בפתאומיות.

הם חזרו מיד לירושלים כדי להודיע לאחד עשר השליחים, אבל מרקוס טז 13 מצוין שבשלב זה השליחים לא האמינו גם לשני התלמידים האלה ("הָלְלוּ הָלְכוּ וְסָפְרוּ לְאַחֵרִים וְגַם לָהֶם לֹא הֶאֱמִינוּ").

ט. התגלותו הרביעית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני שמעון פטרוס

האירוע התשיעי בהשתלשלות האירועים שסבבו את התחייה הוא התגלותו הרביעית של המשיח החי לאחר שקם לתחייה. הוא הופיע לפני שמעון השליח, כפי שנזכר בלוקס כד 33-35. פסוק 34 מצוין: "וְהִפְלֵא אוֹמְרִים כִּי הָאָדוֹן אֲכַן קָם וְנִרְאָה אֵל שְׁמַעוֹן".

פסוק נוסף שמזכיר זאת הוא האיגרת הראשונה לקורינתים טו 5, שם כתוב שהוא "נִרְאָה אֵל כִּיפָא". "כיפא" הוא השם הארמי של שמעון (ופטרוס היה שמו היווני). שמעון היה הראשון מתוך קבוצת השליחים שראה את המשיח אחרי שקם מהמתים (שני התלמידים שהלכו לעמאוס לא נמנו עם קבוצה זו). המשיח התגלה אישית לפני שמעון השליח עוד לפני שהופיע לפני השליחים האחרים. סביר להניח שזה היה נחוץ כדי לנחם את שמעון לאחר שהתכחש לישוע שלוש פעמים במהלך המשפט שנערך לו לפני הכהנים הגדולים.

מטרת התגלותו של ישוע לפני שמעון הייתה כדי לחזק אותו. בפסח האחרון ניבא ישוע ששמעון יתכחש לו שלוש פעמים ושבסופו של דבר הוא ישוב אליו. עכשיו בהתגלותו האישית לפני שמעון, אכן חיזק ישוע את שמעון ובהמשך היה ביכולתו של שמעון לחזק את האחים האחרים.

י. התגלותו החמישית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני העשרה

האירוע העשירי בהשתלשלות האירועים שסבבו את התחייה הוא התגלותו החמישית של המשיח החי לאחר שקם לתחייה. הוא הופיע לפני עשרה שליחים, כמסופר ביוחן כ 19-25.

בשלושה מקרים קודמים הם קיבלו הוראה לצאת מירושלים וללכת לגליל. ישוע הורה להם לעשות זאת לראשונה בחג הפסח האחרון אבל הם לא עשו זאת. אחרי תקומתו נשלחו פעמיים נשים אל השליחים כדי להורות להם ללכת לגליל ולומר להם שהוא יפגוש אותם שם. אבל מאחר שהם לא האמינו לדיווחיהן של הנשים או של מרים המגדלית, וגם לא לדבריהם של שני התלמידים שהלכו לעמאוס, הם נמצאו עדיין בירושלים. ומכיוון שלא האמינו לדיווחים על תקומתו מהמתים, נאלץ ישוע להופיע כעת לפניהם בירושלים.

ביוחן כ 19 נאמר: "לְעֵת עָרְב, בְּאוֹתוֹ יוֹם רֵאשׁוֹן בְּשָׁבוּעַ...". כלומר, היה זה ביום ראשון לפני השקיעה, לפני שהופיעו שלושה כוכבים בשמים. הם היו בפנים והדלתות היו סגורות היטב מפחד ראשי היהודים. לפתע הם ראו את ישוע עומד ביניהם. לפי לוקס כד 36 הוא אמר להם: "שְׁלוֹם לָכֶם" – ברכת שלום נפוצה בין היהודים. תגובתם הצביעה על חוסר האמונה שלהם: "אֲךָ הֵם נִבְהָלוּ וְנִתְמַלְאוּ פֶחַד, וְחָשְׁבוּ כִּי רֹחַ הֵם רֹאִים" (פס' 37). הם פחדו וחששו שמא אינם רואים את המשיח שקם לתחייה אלא הם רואים רוח.

תגובת ישוע מצוטטת במרקוס טז 14: "... הוּא גַעַר בָּהֶם עַל חֹסֵר אֱמוּנָתָם וְקִהוּת לְבָבָם, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ לְאֵלֶּה שֶׁרָאוּ אוֹתוֹ אַחֲרֵי קוּמוֹ לְתַחִיָּה".

חוסר אמונתם נגלה בשלוש דרכים: ראשית, הם לא האמינו לדיווחים על התחייה שהגיעו אליהם לפחות שלוש פעמים, ואולי אף ארבע פעמים אם גם שמעון סיפר להם על כך. שנית, הם לא הלכו לגליל כפי שנאמר להם לעשות, והעובדה שהם היו עדיין בירושלים הראתה שהם היו שרויים עדיין במצב של חוסר אמונה. שלישית, כאשר הם ראו לבסוף את המשיח שקם מהמתים, הם פחדו שמא הם רואים רוח. תגובתם מעידה על חוסר אמונתם.

כדי לשכנע אותם שהוא איננו רוח אלא המשיח שקם לתחייה, הוא הרשה להם למשש אותו.

"לְאַחַר מִפְּנֵי הַרְאָה לָהֶם אֶת יָדָיו וְאֶת צִדּוֹ" (יוחן כ 20). לוקס מספק עוד פרטים: "אָמַר לָהֶם: 'מִדּוּעַ נִחְרַדְתֶּם וּמִדּוּעַ עוֹלִים סְפָקוֹת בְּלִבְבְּכֶם? רְאוּ אֶת יְדֵי וְאֶת רַגְלֵי - שְׂאֵנֵי הוּא. מִשְׁשׁוּנֵי וְרְאוּ; הֲרִי לְרוּחַ אֵין בָּשָׂר וְעַצְמוֹת כְּמוֹ שְׂאֵתֶם רֹאִים בִּי'. וּבְאַמְרוֹ זֹאת הַרְאָה לָהֶם אֶת יָדָיו וְאֶת רַגְלָיו" (כד 38-40).

הותר להם למשש אותו, לגעת בו ולראות את הפצעים בצדו, בידיו וברגליו. זה מראה שישוע כבר עלה לשמים, הזה מדמו וטיהר את המשכן השמימי. כעת כבר היה מותר לגעת בו.

בלוקס כד 41-43 כתוב: "מֵאַחַר שֶׁעוֹד לֹא הֶאֱמִינוּ מֵרַב שִׂמְחָה וְהָיוּ מְלֵאֵי פְלִיאָה, אָמַר לָהֶם: 'הֲאִם יֵשׁ לָכֶם פֶּה אֵיזָה אֲכַל?' הֵם נִתְנוּ לוֹ חֲתִיכַת דָּג צְלוּי וְהוּא לָקַח וְאָכַל לְעֵינֵיהֶם".

הם התחילו להאמין אך עדיין קינן בהם ספק, לכן ביקש מהם ישוע משהו לאכול. מאחר שרוחות וישויות דמויות רוח אינן אוכלות, הוא הראה להם שהוא המשיח האמיתי שקם לתחייה. הוא הוכיח זאת בעובדה שהוא מסוגל לאכול. לבסוף, השתכנעו עשרה מתוך אחד עשר השליחים שתחיית ישוע מהמתים אכן התרחשה.

1. תפקידים נוספים שהטיל המשיח על תלמידיו (א)

בנקודה זו הטיל עליהם המשיח את הראשונה מתוך שלוש השליחויות האחרונות שציווה עליהם. שליחות זו מפורטת ביוחן כ 21-25.

(א) סמכות

לתלמידים ניתנה סמכות כדי למלא את תפקידים למען המשיח, שכן בן האלוהים שלח אותם, כאמור בפסוק 21: "... שְׁלוֹם לָכֶם. כְּשֵׁם שֶׁהָאֵב שָׁלַח אוֹתִי, כֵּן גַם אֲנִי שׁוֹלֵחַ אֶתְכֶם".

אלוהים האב שלח את בנו עם סמכותו, וכעת הבן שולח את התלמידים עם סמכותו. ניתנה להם שליחות סמכותית מפני שהבן שלח אותם.

(ב) קבלת רוח הקודש

היה עליהם לקבל לשם כך את רוח הקודש: "אַחֲרַי אֶמְרוּ זֹאת נִפְחַ עֲלֵיהֶם וְאָמַר לָהֶם: 'קִבְּלוּ אֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ'" (יוחן כ 22).

הם לא קיבלו כאן את רוח הקודש באותו אופן שבו היא עמדה להינתן להם בחג השבועות, כמתואר בספר מעשי השליחים ב. בשבועות הם קיבלו את שכינתה הקבועה של רוח הקודש בקרבם ואת הטבילה ברוח (תפקיד שרוח הקודש התחילה למלא משלב זה ואילך).

מה שהם קיבלו פה היה הארה, עזרה בהבנה - תפקיד שרוח הקודש מילאה בימי התנ"ך. ישוע ניסה קודם לכן ללמד אותם דברים רבים אודות מותו ותחייתו, אבל הם לא היו מסוגלים להבין את מה שהוא ניסה ללמד אותם. כאשר הוא

מת הם הופתעו, ולאחר שקם לתחייה נדרש להם זמן רב להאמין שהתקומה אכן התרחשה. עכשיו הם קיבלו מרוח הקודש עזרה בהבנה (הארה) כדי שיוכלו להבין את מה שהוא עמד ללמד אותם במהלך 40 הימים הבאים של פעילותו עלי אדמות לאחר שקם לתחייה.

ג) הרחבת הסמכות של השליחים

"כֵּן מִי שֶׁתְּסַלְחוּ לוֹ עַל חַטָּאִיו, הֵם יִסְלְחוּ לוֹ; לְכָל מִי שֶׁתְּזַקְפוּ אוֹתָם, יִזְקְפוּ לוֹ" (יוחנן כ 23).

יש כאן הרחבה של סמכות השליחים: הם יוכלו לזקוף חטאים לאנשים או לסלוח על חטאים. אין הכוונה לסליחה על חטאים או לזקיפת חטאים בהקשר לישועתם של אותם בני אדם; אלוהים לבדו יכול לסלוח על חטאים כדי להושיע. מדובר כאן בסליחת חטאים וזקיפת חטאים בהקשר למשמעת קהילתית וסדר בקהילה. זהו התחום שבו הייתה לשליחים סמכות.

פרשת חנניה ושפירא המתוארת בפרק ה בספר מעשי השליחים היא דוגמה לכך. מאחר שהם שיקרו לרוח הקודש, פטרוס זקף לחובתם את חטאיהם, והם הוכו למוות באופן מידי. לשליחים לא ניתנה סמכות לסלוח לאנשים על חטאיהם כדי להושיע אותם אבל הייתה להם סמכות לסלוח על חטאים במובן של הענשה או אי הענשה. במקרה של חנניה ושפירא, פטרוס זקף להם את חטאם וחרץ את דינם ועונשם. הסמכות המיוחדת הזו ניתנה לשליחים ולא הועברה הלאה בירושה לשום אדם אחר.

2. ההכרה של תאמא בתחיית המשיח

במהלך התגלותו החמישית של המשיח, כשנגלה לעיני עשרת השליחים, תאמא לא היה אֵתם. לפי יוחנן כ 24-25, כאשר סיפרו לו עשרת התלמידים האלה שהם ראו את המשיח שקם מהמתים, תאמא סירב להאמין. לפי פסוק 25, הוא אמר: "אם לא אֵרָאָה אֶת סִימָן הַמַּסְמְרִים בְּיָדָיו וְלֹא אֵשִׁים אֶת אֶצְבְּעֵי בְּמָקוֹם שֶׁהָיוּ הַמַּסְמְרִים וְלֹא אֵשִׁים אֶת יְדֵי בְּצִדּוֹ, לֹא אֶאֱמִין".

מסיבה זאת לא הלכו עדיין לגליל אלא נשארו בירושלים.

יא. התגלותו השישית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני אחד עשר התלמידים

האירוע האחד עשר בהשתלשלות האירועים שסבבו את התחייה הוא התגלותו השישית של המשיח החי לאחר שקם מן המתים. הוא הופיע לפני אחד עשר תלמידים, כמסופר ביוחנן כ 26-31 ובאיגרת הראשונה אל הקורינתים טו 3.5 שבוע שלם חלף בין התגלותו החמישית לפעם השישית שבה נגלה המשיח שקם לתחייה. מאחר שתאמא סירב להאמין הם היו עדיין בירושלים וטרם הלכו לגליל כפי שצוו לעשות בשלוש הזדמנויות שונות.

לפתע הופיע ישוע ודיבר ישירות לתאמא. ישוע אמר לו: "הִבֵּא אֶת אֶצְבְּעֶךָ הִנֵּה וְרָאָה אֶת יְדֵי; הוֹשֵׁט אֶת יָדְךָ וְשִׂים אוֹתָהּ בְּצִדִּי, וְאֵל תְּהֵא חֶסֶר אֶמוּנָה, אֵלֹא מֶאֱמִין" (פסוק 27).

סוף סוף ראה תאמא את המשיח החי. האם הוא האמין? בהחלט! ותגובתו הייתה: "אֲדוֹנִי וְאַלֵּהִי!" (פס' 28). הוא הכיר בכך שישוע איננו רק אדונו ומשיחו, אלא גם אלוהיו. תאמא הבין שהמשיח אמור להיות הן אלוהים והן אדם. אמונתו התחזקה מפני שהוא ראה את המשיח שקם מהמתים. אנשים רבים סבורים שנפלה בחלקם של התלמידים זכות וברכה גדולה יותר מפני שהם יכלו לראות במו עיניהם את מה שהתרחש. אבל זה פשוט לא נכון. ישוע עצמו אמר: "מִפְּנֵי שֶׁרָאִית אוֹתִי הֶאֱמַנְתָּ. אֲשֶׁרִי אֵלֶּה שְׂאִינָם רוֹאִים וְעַם זֹאת מֶאֱמִינִים" (פס' 29).

זו ברכה גדולה בהרבה להאמין על סמך דבר אלוהים הכתוב מאשר להאמין על סמך התגלות אישית. אשרי אלה שלא ראו את תחיית המשיח אך האמינו בכל זאת.

הדברים שאמר תאמא לישוע, "אֲדוֹנִי וְאַלֵּהִי!", הם נקודת השיא בבשורת יוחנן. הנושא המרכזי של יוחנן לכל אורך ספר הבשורה שחיבר היה: ישוע המשיח, בן האלוהים. הוא הדגיש את אלוהותו של המשיח. האישור של תאמא, "אֲדוֹנִי וְאַלֵּהִי!", מאשש את הנושא המרכזי של יוחנן ומהווה נקודת שיא.

לפיכך יוחנן מסיים בפסוקים 30-31: "גַּם אוֹתוֹת רַבִּים אַחֲרַיִם עָשָׂה יֵשׁוּעַ לְעֵינֵי תַלְמִידָיו, אֲשֶׁר לֹא נִכְתְּבוּ בְּסֵפֶר הַזֶּה. אֲבָל אֵלֶּה נִכְתְּבוּ כִּדִּי שֶׁתֶּאֱמִינוּ כִּי יֵשׁוּעַ הוּא הַמְּשִׁיחַ בֶּן־הָאֱלֹהִים, וְכִּדִּי שֶׁבְּהֶאֱמִינְכֶם יִהְיוּ לָכֶם חַיִּים בְּשֵׁמוֹ".

ההצהרה של תאמא הובילה את יוחנן לדברי הסיכום שלו. קביעתו של תאמא ממחישה את המטרה שלשמה כתב יוחנן את ספר הבשורה: להראות שישוע הוא אכן בן האלוהים.

יוחנן אמנם כתב פרק נוסף בספרו – פרק כא – אולם זהו מעין נספח. יוחנן הציג את המסקנה שלו בפרק כ, בפסוקים 30-31; הוא כתב את ספר הבשורה הזה כדי שהקורא יגיע לאותה המסקנה שאליה הגיע תאמא: שישוע הוא אכן אדונו ואלוהיו.

יוחנן גם מציין שישוע עשה אותות רבים אחרים, ושכל העולם כולו לא היה יכול להכיל את כל הספרים שהיה צורך לכתוב כדי לתאר את כל האותות האלה. למעשה, בספר הבשורה שכתב, יוחנן מספר רק על שבעה אותות. כשהוא אומר

3. באיגרת אל הקורינתים ההתייחסות אל "השנים עשר" היא התייחסות קיבוצית אך הם מנו בשלב זה אחד עשר איש. ביוחנן כ 26 כתוב: "אֲחֵרֵי שְׁמוֹנֶה יָמִים שׁוּב הָיוּ הַתַּלְמִידִים בְּבֵית וְתֵאמָא אִתְּם..."

"אותות אחרים" כוונתו לאחרים – בנוסף לתחייה מהמתים. הוא הזכיר רק שבעה אותות מתוך הרבה אותות אחרים שאפשר היה לכתוב עליהם.

יב. התגלותו השביעית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני שבעת התלמידים

האירוע השנים עשר בהשתלשלות האירועים שסבבו את התחייה, המתואר ביוחנן כא 1-25, הוא התגלותו השביעית של המשיח החי לאחר שקם מן המתים. ישוע הופיע לפני שבעה תלמידים על חוף הכינרת. כעת, לאחר שכל התלמידים האמינו בתחייה, הם הלכו סוף סוף לגליל.

לפי יוחנן כא 1, "אחרי כן הוסיף ישוע להראות אל תלמידיו ליד ים טבריה..."

1. שיבת השליחים לדיג

מתוך אחד עשר התלמידים, שבעה היו דייגים ושמותיהם של חמישה מהם נמנים בפסוק 2: "שמעון כיפא ותאמא הנקרא דידימוס היו יחד עם נתנאל מקנה שבגליל ועם בני זבדי [יעקב ויוחנן]". הם היו ליד ים טבריה והחליטו ללכת לדיג, כמסופר בפסוק 3: "אמר להם שמעון כיפא: 'אני הולך לדוג'. אמרו לו: 'גם אנחנו באים אתך'".

לאחר שלא עבדו בדיג שלוש שנים הם שבו לדיג לפרנסתם. הם לא הבינו עדיין את התפקיד החדש שהוטל עליהם. הם לא הבינו את מה שהיה עליהם לעשות לאור תקומת המשיח; הם שיערו שמפני שישוע הודיע להם קודם לכן שהוא יעזוב אותם, עליהם לחזור ולעבוד לפרנסתם בענף הדיג. הם דגו, אבל לא לכדו מאומה. בזמן שהם היו בסירות במים הופיע לפניהם ישוע פעם נוספת.

2. השליחים נקראים שוב לשרת את המשיח

ישוע עמד על החוף והתחיל לשוחח אתם: "בני, אין לכם דגים?" השיבו לו: 'אין'. אמר להם: 'השליכו את הרשת בצדה הימני של הפירה ותמצאו'. הם השליכו ולא יכלו עוד למשך אותה מרב דגים" (פסוקים 5-6).

ישוע הופיע שם לפתע ושאל אותם אם הם תפסו דגים. הם ענו בשלילה. הם עדיין לא זיהו את הדובר אליהם. לפיכך הוא אמר להם להוציא את הרשת מהמים מהצד השמאלי של הסירה ולהשליך אותה למים בצדה הימני. הם עשו זאת ולפתע תפסו דגים רבים. מקרה דומה, מקביל, התרחש כשלוש שנים קודם לכן, כאשר ישוע קרא באופן דומה לכמה מהגברים האלה ללכת אחריו כתלמידיו. הם עמלו כל אותו יום ולא לכדו מאומה. הוא הורה להם להשליך את הרשתות שוב, ומשעשו זאת הם תפסו מיד כמות גדולה של דגים. בדרך זו הוא הפגין את סמכותו על הטבע. כעת הוא השתמש באותה שיטה כדי לקרוא להם שוב לשרת אותו, בכך שהפגין את כוחו על הטבע ואת יכולתו לספק את צרכיהם.

יוחנן השליח, לאור האירוע הזה שחזר על עצמו, זיהה שהאדם שדיבר אתם היה לא אחר מהמשיח שקם לתחייה. יוחנן אמר לשמעון כיפא: "זה האדון!" (פס' 7).

כיפא קפץ למים ומיהר לחוף. מה שהוא מצא שם מתואר בפסוק 9: "כאשר עלו לחוף כאו גחלים ערוכות ודגים מנחים עליהן, וילחם".

אף על פי שהם תפסו הרבה דגים הם לא אכלו ולו דג אחד משללם מפני שישוע כבר צלה עבורם דגים, ודאג להם גם ללחם. המסר היה שהם אינם צריכים לחזור ולעבוד בדיג. הייתה להם משימה שעליהם למלא, והמשיח יספק עבורם את כל מה שהם זקוקים לו בשעה שיבצעו את שליחותו.

פסוק 11 מספר לנו שהם תפסו בסך הכול 153 דגים. השערות רבות הועלו בקשר למשמעותו של מספר זה. אחת הדעות, שנפוצה כבר שנים רבות, היא שזה מייצג את 153 המדינות החברות באו"ם. אבל פרשנות שכזו מייחסת יותר מדי משמעות לטקסט. מצוין שנלכדו 153 דגים פשוט מפני שזה היה מספר הדגים שהם תפסו! אין לכך משמעות מעבר לזה. הנקודה היא שלמרות הכמות הרבה של הדגים הגדולים, הרשת לא נקרעה.

פסוק 14 מציין: "זאת הייתה הפעם השלישית שישוע התגלה לתלמידים אחרי קומו מן המתים". הייתה זאת הפעם השלישית שהוא התגלה לתלמידים, והפעם השביעית שהוא התגלה לעיני אנשים מאז שקם מן המתים.

3. השליחות ששמעון פטרוס נקרא למלא

ביוחנן כא 15-23 מובאת שיחה פרטית בין ישוע ושמעון כיפא. התכחשותו של שמעון לישוע שלוש פעמים קודם לכן זוכה כעת לתיקון על ידי שלוש הפעמים שבהן הוא מאשר את אהבתו לישוע.

בשיחה הזו משמשות שתי מילים יווניות שונות ל"אהבה": "אגפה", שמציינת אהבה מבחירה, אהבה שהרצון מעורב בה. זהו סוג האהבה שיש לאלוהים כלפינו, וזהו סוג האהבה שעלינו לאהוב בה את הזולת. זהו סוג האהבה שעבורה מוכנים להקריב את החיים. המילה השנייה היא "פילאו", שמציינת את האהבה שקיימת בין חברים. זוהי אהבה רגשית שמתעוררת בתגובה למשיכה. זהו סוג האהבה הקיים בין שני חברים קרובים. זו אהבה שמתפתחת בטבעיות ושאינ עליה שליטה. מסיבה זו, המאמינים אינם מצווים לאהוב באהבה מסוג "פילאו" את כולם, מפני שבלתי אפשרי לאהוב כך את הכול. האהבה מסוג "אגפה" היא אהבה נעלה, אהבה מהרצון ולא מהרגשות. זהו סוג האהבה שהמאמין צריך לאהוב בה את כולם.

החלק הראשון של השיחה מתחיל ביוחנן כ"א 15: "לְאַחַר שֶׁאָכְלוּ אָמַר יֵשׁוּעַ לְשִׁמְעוֹן כִּיפֹא: 'שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָנָן, הֲאִם אַתָּה אוֹהֵב אוֹתִי יוֹתֵר מֵאַלְהָה?'"

ישוע השתמש פה במילה "אגפה". מה שהוא שאל את שמעון כיפא היה: "האם אתה 'אגפה' (אוהב) אותי יותר מאלה, כלומר יותר מהשליחים האחרים האלה?" זוהי שאלה משמעותית מפני שבפסח האחרון טען שמעון שיש לו אהבה מהסוג הזה. הוא טען שיש בו אהבה מסוג "אגפה" כלפי ישוע, שהיא נעלה מאהבתם של השליחים האחרים לישוע. שמעון אמר שאף על פי שהאחרים ינטשו את ישוע, הוא לעולם לא ינטוש אותו. הוא אפילו ימסור את חייו בעד ישוע. אבל, כמובן, טענותיו הופרכו מפני שלאחר מכן הוא התכחש למשיח שלוש פעמים. לכן השאלה הייתה: "שמעון כיפא, האם אתה באמת אוהב ("אגפה") אותי יותר מהאחרים?"

שמעון השיב: "כֵּן, אֲדוֹנִי, אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ".

אבל המילה שבה השתמש שמעון הייתה "פילאו". מה שהוא אמר היה, בעצם: "לא, אינני יכול לומר בכנות שאני 'אגפה' אותך יותר מהאחרים. מה שאני מסוגל לאשר בנקודה זו הוא שאני 'פילאו' אותך. אינני יכול לומר שאני 'אגפה' אותך יותר מהאחרים".

וכאן מקבל שמעון את התפקיד הראשון שישוע מטיל עליו: "רְעֵה אֶת טְלָאֵי".

הטלאים מסמלים מאמינים חדשים, מאמינים שהם כמו תינוקות. מוטל על שמעון לרעות אותם, כלומר לספק להם מרעה, מזון. מאמינים שהם תינוקות באמונה ניזונים מה"חלב" של דבר אלוהים. את זאת עשה שמעון באיגרת הראשונה שהוא כתב (איגרת פטרוס הראשונה).

החלק השני של השיחה מצוטט בפסוק 16: "שָׂאל אוֹתוֹ פְּעַם שְׁנִיָּה: 'שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָנָן, הֲאִם אַתָּה אוֹהֵב אוֹתִי?'"

ישוע השתמש באותה מילה לאהבה שבה הוא השתמש קודם לכן. "שמעון, האם אתה 'אגפה' אותי?" אבל השאלה מנוסחת בצורה קצת שונה. בפעם הראשונה ישוע שאל אותו: "האם אתה 'אגפה' אותי יותר מהאחרים?" ושמעון היה חייב לומר "לא". השאלה השנייה הייתה: "שמעון, האם יש בך בכלל 'אגפה' כלפיי? בעוד שאינך יכול לומר שאתה 'אגפה' אותי יותר מהאחרים, האם אתה 'אגפה' אותי בכלל, בכל מובן שהוא של אהבה מסוג 'אגפה'?"

שמעון השיב לו: "כֵּן, אֲדוֹנִי, אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ".

פעם נוספת השתמש שמעון במילה "פילאו". הוא למעשה אמר שוב: "לא, הטוב ביותר שאני מסוגל לומר בנקודה זו הוא שאני רק 'פילאו' אותך. אינני יכול לומר שאני 'אגפה' אותך יותר מהאחרים 'אגפה' אותך, וגם אינני יכול לומר שאני 'אגפה' אותך בכלל. אני רק יכול לומר בנקודה זו שאני 'פילאו' אותך".

וכאן קיבל שמעון את המשימה השנייה שהוא נשלח למלא: "נְהַג אֶת צֹאנֵי".

מוטל עליו להשגיח כרועה על הצאן, לפקח על המאמינים האחרים ולהנהיג אותם. שמעון מצווה להשתמש בסמכות זו, וזה מה שהפך אותו לראש השליחים. שמעון מילא תפקיד שני זה שהוטל עליו כשהוא הנהיג את המאמינים האחרים והפעיל את סמכותו, כמסופר לכל אורך ספר מעשי השליחים.

בפסוק 17 ישוע שאל אותו בפעם השלישית: "שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָנָן, הֲאִם אַתָּה אוֹהֵב אוֹתִי?"

הפעם ישוע לא השתמש במילה "אגפה" כפי שעשה בשאלות הראשונה והשנייה. במקום זאת הוא השתמש במילה שבה השתמש שמעון. הוא שאל את שמעון: "האם אתה 'פילאו' אותי?" הוא בעצם אמר: "שמעון, אינך יכול לאשר שאתה 'אגפה' אותי יותר מהאחרים, וגם אינך יכול לאשר שאתה בכלל 'אגפה' אותי. אבל האם אתה מסוגל לאשר שאתה לפחות 'פילאו' אותי?"

"הַתְּעַצֵּב כִּיפֹא עַל שֶׁשָּׂאל אוֹתוֹ בְּשְׁלִישִׁית 'הֲאִם אַתָּה אוֹהֵב אוֹתִי?' וְאָמַר אֵלָיו: 'אֲדוֹנִי, הֲכֵל אַתָּה יוֹדֵעַ; אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ'".

שמעון השתמש גם כאן במילה "פילאו". משמעות תשובתו השלישית היא: "את זאת לפחות אני יכול לאשר; אני בהחלט יכול לאשר שאני, לפחות, 'פילאו' אותך".

בנקודה זו קיבל שמעון את התפקיד השלישי שלו: "רְעֵה אֶת צֹאנֵי". הצאן הם המאמינים הוותיקים יותר שיש להאכיל אותם ב"בשר" שבדבר אלוהים, ואת זאת עשה שמעון באיגרת השנייה שכתב (איגרת פטרוס השנייה).

לאחר שלוש השאלות והתשובות האלה דיבר ישוע על כך שיבוא זמן שבו שמעון יוכיח שיש בו אהבה מסוג "אגפה" כלפי ישוע: "אֲמַן אֲמַן אֲנִי אוֹמֵר לָךְ, כִּשְׁהֵייתָ יוֹתֵר צָעִיר חֲגֵרְתָּ אֶת עֲצֻמְךָ וְהִלַּכְתָּ לְאֵן שְׂרָצִית, אֲבָל כֹּאשֶׁר תִּזְקַן תִּפְרֹשׂ אֶת יָדְךָ וְאַחַר יִחְגַּרְךָ יוֹבִיל אוֹתְךָ אֶל אֲשֶׁר אֵינְךָ רוֹצֵה! זֹאת אָמַר בְּרִמְזוֹ עַל אֲפֹן הַמֶּוֹת שֶׁיִּכְבַּד בּוֹ אֶת הַקְּלָהִים. לְאַחַר אָמְרוּ זֹאת אָמַר אֵלָיו: 'לָךְ אֲחֵרִי!'" (פסוקים 18-19). בנקודה זו ישוע נתן נבואה סמויה שאותה הבינו כמרמזת על האופן שבו ימות שמעון: הוא ימות בעינויים על קידוש אמונתו; יצלב אותו. ישוע אמר שיבוא זמן בחייו של שמעון שבו הוא יוכיח שהייתה בו אהבה מסוג "אגפה" לישוע, מפני ששמעון ימסור את חייו עבורו, וזאת לא במוות מהיר אלא בייסורים הנלווים לצליבה.

למרות העובדה ששמעון נועד להתענות ולמות על קידוש אמונתו, ישוע אמר לשמעון: "לך אַחְרַי". מכאן ואילך היה זה בדיוק מה ששמעון עשה. בכך שהלך אחרי ישוע הוא הראה שהוא באמת אהב אותו באהבה מסוג "אגפה".

לאחר שנאמר לו שהוא ימות מות קדוש מעונה, הצביע שמעון על יוחנן ושאל: "אַדוֹנָי, וְהוּא מָה?" (פסוק 21). הוא בעצם שאל: "אני איאלץ למות בגלל אמונתי, אבל מה לגבי יוחנן?"

ישוע ענה: "אִם רָצוֹנִי שֶׁהוּא יִשְׁאָר עַד בּוֹאֵי, מָה אֶכְפֵּת לָךְ? אֲתָה לֵךְ אַחְרַי" (פסוק 22). הוא למעשה אמר שרצונו של אלוהים עבור מאמין אחר אינו רלוונטי לשמעון. שמעון אינו אמור לעסוק בשאלה מהו רצונו של אלוהים עבור יוחנן. על שמעון להתמקד אך ורק במילוי המשימה שהוטלה עליו ולהניח ליוחנן להתמקד ולדאוג לגבי מילוי השליחות שהוא נקרא למלא.

יוחנן מסיים את הבשורה שלו בפסוק 25 בצינו שאילו היו נכתבים במפורט כל יתר הדברים שישוע עשה, העולם כולו לא היה מספיק כדי להכיל את כל הספרים. אכן, על אף שהמשיח חי עלי אדמות 36 או 38 שנים, אם מחברים את ארבעת ספרי הבשורה זה לזה, הם מכסים רק 75 עד 80 ימים מימי חייו של המשיח.

יג. התגלותו השמינית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני חמש מאות איש

האירוע השלושה עשר בהשתלשלות האירועים שסבבו את התחייה הוא התגלותו השמינית במספר של המשיח שקם לתחייה לפני חמש מאות איש בבת אחת, והדברים שהפנה באותו מעמד בעיקר לאחד עשר השליחים, כמדווח במתי 20-16; מרקוס טז 15-18 והאיגרת הראשונה לקורינתים טו 6.

1. התגלותו לפני קהל שמנה חמש מאות איש

הפסוק מהאיגרת הראשונה לקורינתים מציין שישוע "נִרְאָה בְּבֵת אַחַת אֶל יוֹתֵר מִחֲמֵשׁ מְאוֹת אָחִים". רוב האנשים האלה היו עדיין בחיים בשעה כשכתב שאול את האיגרת.

הדיווחים בבשורות מרקוס ומתי מדגישים את הדברים שאמר המשיח שכיוון בעיקר לאחד עשר השליחים.

2. תפקידים נוספים שהטיל המשיח על תלמידיו (ב)

בעוד שהמשיח נראה בבת אחת אל קהל שמנה יותר מחמש מאות מאמינים, את הדברים שהוא אמר הוא כיוון בעיקר לאחד עשר השליחים, והטיל עליהם שליחות שמורכבת מחמש נקודות עיקריות.

(א) מתן סמכות

כל סמכות בשמים ובארץ ניתנה למשיח שקם לתחייה (מתי כח 18). כתוצאה מהתקומה מהמתים, נתן אלוהים האב לבנו את כל הסמכות. מאחר שיש לישוע סמכות שכזאת הוא מסוגל להאציל אותה על השליחים.

(ב) השליחות עצמה

"עַל כֵּן לָכוּ וַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַגּוֹיִים לְתַלְמִידִים, הַטְּבִילוּ אוֹתָם לְשֵׁם הָאָב וְהַבֶּן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְלַמָּדוּ אוֹתָם לְשַׁמֵּר אֶת כָּל מַה שֶּׁצִּוִּיתִי אִתְּכֶם..." (מתי כח 19-20).

במרקוס טז 15 נאמר: "...לָכוּ אֶל כָּל הָעוֹלָם וְהַכְרִיזוּ אֶת הַבְּשׂוּרָה לְכָל הַבְּרִיאָה". (בתרגום דליטש: "לָכוּ אֶל-כָּל-הָעוֹלָם וְקְרְאוּ אֶת-הַבְּשׂוּרָה לְכָל-הַבְּרִיאָה").

המצווה הזאת זכתה לכינוי The Great Commission ("השליחות הגדולה", או "המצווה הגדולה") אבל רבים לא מבינים אותה נכון וסבורים שהכוונה היא רק להפצת הבשורה, לבישור. על פי התרגומים לאנגלית (go ye); וכן לפי תרגום דליטש (לעברית) נראה כאילו המצווה היא "לכו [אל] כל הגויים".

אבל אין זה מה שנאמר בטקסט היווני. במתי כח 19 ביוונית יש רק ציווי אחד: "עשו תלמידים". יש ללכת / לצאת ולעשות תלמידים. השליחות הגדולה איננה מצווה רק לבשר, אלא בראש ובראשונה "לעשות תלמידים". בהמשך המשפט מופיעים שלושה פעלים שמסבירים מה זאת אומרת "לעשות את כל הגויים לתלמידים".⁴

(1) לכו והכריזו

במרקוס טז 15 נאמר "לכו... והכריזו". "ללכת" משמעו "ללכת להכריז" / לקרוא את הבשורה לכל הבריאיה". הפצת / הכרזת הבשורה היא בהחלט חלק חשוב מאוד של השליחות הגדולה, אבל היא איננה מהות השליחות עצמה. המאמינים מצוים פה "לעשות תלמידים". הצעד הראשון בהעמדת תלמידים הוא לבשר, להכריז את הבשורה; אבל, אם מישהו רק מכריז את הבשורה ואינו עושה דבר מעבר לכך, הרי שהוא רק מבשר אבל אינו "עושה תלמידים". לכן הוא אינו ממלא את השליחות החשובה הזו.

4. משמעות זו ברורה יותר בתרגומים של דליטש ושל זלקינסון-גינצבורג: "ואתם לכו אל כל הגוים וַעֲשׂוּ תַלְמִידִים וְטַבַּלְתֶּם אֹתָם..." ; "לכו אל כל העמים להורגם ולעשתם לי תלמידים ולטבל אתם..."

(2) הטבילו

"הטבילו אותם לשם האב והבן ורוח הקדוש". המאמינים נקראים להטביל כעת בצורה שונה, חדשה. נוהג הטבילה לא התחיל כאן על ידי המאמינים; היה זה מנהג יהודי נפוץ כבר זמן רב קודם לכן. ישוע אמר "הטבילו אותם לשם האב והבן ורוח הקדוש". זוהי טבילת מאמינים שאיננה זהה לסוגים אחרים של טבילה, כמו למשל טבילת הגיור וטבילת יוחנן. כדי להבדיל טבילה זו מכל הטבילות האחרות שהיו נפוצות באותם ימים, יש לעשות אותה "לשם האב והבן ורוח הקדוש" – השלושה שהם אלוהים אחד. אם כן, טבילה היא ההיבט השני של עשיית תלמידים. אבל אם מישהו רק מכריז את הבשורה ומטביל, הוא עדיין אינו מציית באופן מלא למה שהשליחות הגדולה מצווה לעשות.

(3) למדו

"ולמדו אותם לשמר את כל מה שצויתי אתכם". חובה ללמד את המאמינים שזה עתה נטבלו לשמור את כל מה שציווה המשיח, מפני שהציות הוא אבן הבוחן להליכה בעקבות המשיח כתלמיד.

כדי להגשים את השליחות הגדולה יש צורך לעשות תלמידים. כדי לעשות תלמידים, יש להכריז את הבשורה; יש להטביל בשם האב, הבן ורוח הקדוש; ויש ללמד את האמת שבכתבי הברית החדשה בנוסף לאמת שבתנ"ך.

ג) מי שמאמין ייושע

הנקודה השלישית היא שאלה שייכלו בעקבות המשיח ויאמינו ויצייתו – ייושעו, אבל אלה שאינם מאמינים בבשורה, יאבדו. "המאמין ונטבל ישוע, ומי שלא יאמין יאשם" (מרקוס טז 16).

פסוק זה משמש תכופות את מי שמלמדים שאדם חייב להיטבל כדי להיושע. יש לשים לב לשני דברים כשמעיינים בו. ראשית, הוא אינו מופיע בכתבי היד הקדומים והטובים ביותר של הברית החדשה ביוונית. סביר מאוד שהוא לא היה חלק מקורי של ספר הבשורה שכתב מרקוס אלא תוספת מאוחרת בהרבה. מסוכן לבסס דוקטרינה כזו על פסוק שאינו מופיע בכתבי היד הקדומים והטובים ביותר שיש בידי החוקרים.

שנית, ביותר מ-200 מקומות בברית החדשה שעוסקים בתנאים לישועה, אמונה היא התנאי היחיד שנזכר. אם הטבילה הייתה נחוצה לישועה, הרי שהיו מציינים אותה בכל 200 הפסוקים שבהם נזכר התנאי המקדים לישועה. העובדה שרק האמונה נזכרת מראה שאמונה היא התנאי היחיד לישועה; לפיכך, אי אפשר להשתמש בפסוק יחיד זה כדי לבטל את הנאמר ב-200 קטעי טקסט אחרים.

אך הבה נניח שפסוק 16 באמת היה חלק מהבשורה המקורית שחיבר מרקוס. מה שבאמת נאמר פה הוא שהטבילה היא נחוצה בהשוואה לאמונה. הטבילה איננה תנאי לישועה אלא היא אות חיצוני לאמונה הפנימית שמושיעה. הטבילה, לפי פסוק זה, מדורגת מתחת לאמונה. כמו כן, שים לב שכאשר הוא מציין את ההפך הוא אינו מזכיר טבילה. הוא אינו אומר "מי שלא יאמין ולא ייטבל - יאשם". כל מה שהוא אומר זה: "מי שלא יאמין יאשם", בלי להזכיר טבילה. כך שאפילו אם הפסוק הזה הוא חלק מקורי מבשורת מרקוס, אין הוא מלמד שהטבילה נחוצה לישועה. הוא אינו אומר שהיעדר טבילה במים גורם לאשמה. רק העדר אמונה עלול לגרום לאשמה.

ד) אותות בקרב המאמינים

הנקודה הרביעית מתוארת במרקוס טז 17-18: "ואלה האותות אשר ילכו אל המאמינים: יגרשו שדים בְּשָׁמִי; בְּלִשׁוֹנוֹת חֲדָשׁוֹת יִדְבְּרוּ, וְיָרִימוּ נְחָשִׁים, וְאֵם יִשְׁתּוּ רַעַל מִמֵּית לֹא יִנְזָקוּ; וְיִדְבְּקוּ וְיִשִּׁימוּ עַל חֹלִים וְיִיטַב לָהֶם".

אותות מסוימים יתרחשו בקרב המאמינים: ראשית, שדים יגורשו; שנית, הם ידברו בלשונות חדשות כאות לגורם חדש שהתחיל את קיומו - הקהילה; שלישית, הם ירפאו אנשים מהכשת נחשים, מרעל וממחלות. לא נאמר כאן שכל אחד מהמאמינים יעשה את כל הדברים האלה. הפסוקים האלה רק מלמדים שכל הדברים האלה יתרחשו בתוך עדת המאמינים. כמו פסוק 16, גם פסוקים 17-18 אינם מופיעים בכתבי היד היווניים הקדומים והטובים ביותר. הם כנראה תוספת מאוחרת יותר, שכן נראה משונה שמתנות על-טבעיות אלה, למשל הדיבור בלשונות, מזכרות בנקודה זו בעוד שאינן מזכרות בבשורות מתי, לוקס או יוחנן. נראה שהלשונות מוצגות כדבר חדש רק בספר מעשי השליחים. אבל גם אם נניח שהפסוקים האלה אותנטיים, ישוע אינו אומר שכל אחד מהמאמינים יחולל דברים אלה. הוא רק אומר שכל הדברים האלה יתרחשו בתוך עדת המאמינים. אם הפסוקים האלה מלמדים שכל מאמין אמור לדבר בלשונות, הרי שהם חייבים ללמד גם שכל מאמין אמור לשתות רעל ולסבול מהכשת נחשים, אבל רוב האנשים אינם רוצים להרחיק לכת עד כדי כך.

ה) נוכחות המשיח עד קץ העולם

בשליחות זו מובטח שישוע יהיה עם המאמינים כל הימים עד קץ העולם (מתי כח 20).

יד. התגלותו התשיעית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני יעקב

האירוע הארבעה עשר בהשתלשלות האירועים שסבבו את התחייה הוא התגלותו התשיעית של המשיח, הפעם לפני יעקב, כפי שנזכר בקצרה באיגרת הראשונה לקורינתים טו 7: "אחר כך נראה אל יעקב..."

אין מדובר כאן ביעקב השליח אלא ביעקב, אחיו למחצה של ישוע. לישוע היו ארבעה אחים למחצה שהיו בניהם של מרים ויוסף. לכל אורך תקופת פעילותו ושירותו כמשיח, ארבעת אחיו לא האמינו בו. אבל עכשיו ישוע הופיע לפני יעקב, ואין ספק שהתוצאה הייתה שאחיו למחצה האמין בו. יעקב הפך למאמין במשיחיותו של ישוע. מאוחר יותר עמד יעקב בראש הקהילה בירושלים. הוא היה המנהיג הראשון שלה, והוא זה שחיבר את איגרת יעקב. ככל הנראה, בהשפעתו, האמינו גם שלושת האחים למחצה האחרים. אחד מהם היה יהודה, שכתב את איגרת יהודה.

טו. התגלותו העשירית של המשיח לאחר שקם לתחייה: לפני אחד עשר השליחים

האירוע האחרון, החמישה עשר במספר, בהשתלשלות האירועים שסבבו את התקומה הוא התגלותו העשירית של ישוע לפני אחד עשר השליחים. הוא הופיע לפניהם זמן קצר לפני שעלה השמימה, כמסופר בלוקס כד 33-49 ובספר מעשי השליחים א 3-8. לוקס כתב את שני התיאורים. קטעים אלה מגלים לנו את מה שלימד המשיח את התלמידים במהלך 40 הימים שבהם שירת אותם לאחר תקומתו.

"הוסיף ואמר להם: 'אלה דברי אשר דברתי אליכם בעוד שהייתי עמכם: צריך שיתקיים כל הכתוב עלי בתורת משה ובנביאים ובתהילים'. אז פתח את לבכם להבין את הכתובים ואמר להם: 'כך כתוב, שהמשיח יסבל ויקום מן המתים ביום השלישי'" (לוקס כד 44-46).

"לפניהם הוא הופיע חי בהוכחות רבות, אחריו ענותו, ובמשך ארבעים יום נראה אליהם ודבר אתם על מלכות האלהים. כפאשר היה בחברתם צנה עליהם..." (מעשי השליחים א 3-4).

במשך 40 הימים שלאחר תקומתו לימד אותם ישוע בעיקר שני נושאים מרכזיים מהתנ"ך.

1. נבואות אודות המשיח

הוא הראה להם שתורת משה, הנביאים והכתובים ניבאו את מותו ואת תקומתו מהמתים.

ישוע השתמש בתנ"ך בסדר ולפי החלוקה שלו הנהוגה אצל היהודים, ולא כפי שהספרים מסודרים בספרי כתבי הקודש המתורגמים של ימינו. מספר הספרים המרכיבים את התנ"ך זהה אך הסדר שונה. התנ"ך מחולק לשלוש חטיבות ראשיות, כפי שמצוין בלוקס כד 44. החלק הראשון הוא התורה, החומש, המכילה את בראשית, שמות, ויקרא, במדבר ודברים. החלק השני הוא נביאים, שכולל את "נביאים ראשונים" (הספרים ההיסטוריים יהושע, שופטים, שמואל א' ו-ב' ומלכים א' ו-ב') ואת ספרי הנביאים ישעיהו, ירמיהו, יחזקאל ואת תרי עשר (חלק זה נקרא "נביאים אחרונים"). בסדר הספרים של התנ"ך היהודי דניאל אינו כלול בחטיבת הנביאים. כל יתר ספרי התנ"ך כלולים בחטיבה השלישית הנקראת "כתובים". היא נקראת גם פשוט "תהילים" מפני שספר תהילים הוא הפותח אותה.

ישוע הראה להם נבואות אודותיו בתורה, בנביאים ובתהילים (בכתובים). הוא לימד אותם נבואות משיחיות מתוך שלושת החטיבות האלה של התנ"ך.

2. מלכות האלוהים

ישוע לימד אותם מה מתוכנן בנוגע למלכות האלוהים כדי שיוכלו להבין מדוע ממלכתו לא תיכון בזמן הזה אלא במועד מאוחר יותר.

במעשי השליחים א 6 שאלו התלמידים את ישוע: "אדוננו, האם בזמן הזה תשיב את המלכות לישראל?" ותשובתו הייתה: "לא לכם לדעת עתים וזמנים". שים לב שהוא לא אמר שהמלכות לא תושב לישראל, טענה שהיו מי שהשמיעו. הוא לימד בעצם את ההפך: "כן, המלכות תושב לישראל, אבל לא לכם לדעת מתי היא תגיע".

כדי להבין את האמיתות האלו שלימד ישוע לאחר שקם לתחייה, נזקקו השליחים להארה ולהבנה בעזרת רוח הקודש שהוא נפח עליהם קודם לכן.

3. תפקידים נוספים שהטיל המשיח על תלמידיו (ג)

ביום האחרון שישוע היה אתם, ביום ה-40, הוא הטיל עליהם את השליחות הסופית השלישית שמכילה שתי נקודות עיקריות.

א. להמתין לביאת רוח הקודש

ראשית, היה עליהם להישאר בירושלים עד בוא רוח הקודש. לקבלת רוח הקודש יהיו שלוש משמעויות: ראשית, הבטחתו של אלוהים האב שתגשם. מוקדם יותר בספרי הבשורות הבטיח האב דרך המשיח שהוא ישלח אליהם את רוח הקודש אחרי שישוע יעזוב אותם. לאחר שרוח הקודש תבוא אליהם היא תהיה אתם תמיד, לנצח. כשהם קיבלו את רוח הקודש כמתואר בספר מעשי השליחים ב, התגשמה הבטחתו של אלוהים האב.

שנית, הם יחוו כך את הטבילה ברוח הקודש, כמובטח במעשי השליחים א 5: "כי יוחנן הטביל במים, אבל אתם תטבילו ברוח הקודש בעוד ימים לא רבים".

"בעוד ימים לא רבים" – מועד זה הגיע עשרה ימים לאחר מכן. בספר מעשי השליחים, רוח הקודש התחילה למלא תפקיד חדש – של טבילה ברוח. הטבילה ברוח היא משהו שכל מאמין חווה והתוצאה היא השתייכות לגוף המשיח.

שלישית, המשמעות הייתה שהם ילבשו עוז ממרום (לוקס כד 49) מפני שהשתכנות רוח הקודש בקרבם תיתן להם את הכוח לחיות חיי חסידות וצדקה ואת הכוח הנדרש כדי למלא את השליחות שהוטלה עליהם.

ב. להכריז את הבשורה

אחרי שיקבלו את רוח הקודש, עליהם להכריז את הבשורה בארבעה שלבים: בירושלים, בכל יהודה, בשומרון ועד קצה הארץ. זהו בעצם שרטוט של המבנה של ספר מעשי השליחים, שבו מתואר שהתלמידים העידו תחילה על בשורת הישועה בירושלים, ביהודה, אחר כך בשומרון ובהמשך הפיצו אותה בכל העולם.

II. ההשלכות, התוצאות והמשמעויות התיאולוגיות של התחייה מן המתים

א. חיזוי התחייה בתנ"ך

תחיית המשיח הייתה חלק ממה שהתנ"ך ניבא.

1. באמצעות סמלים נבואיים

בתנ"ך מופיעים שלושה "סמלים נבואיים" או "אב-טיפוסים" (Types) שלימדו על מושג תחיית המשיח. הראשון הוא מלכיצדק, שמוזכר בבראשית יד 18-20. מלכיצדק הופיע על במת ההיסטוריה באופן פתאומי וגם נעלם בפתאומיות. אין תיעוד של שושלת היוחסין שלו, לידתו או חייו קודם לכן, ואין דיווח על מותו. על סמך המידע ההיסטורי הקיים אודותיו, מסתמן שהוא חי לנצח. האיגרת אל העברים ז 15-25 מבהירה את משמעות הסמל הנבואי שבדמות הזו. עכשיו, ישוע חי לנצח שכן שהוא קם מהמתים.

השני מוצג בשתי הציפורים שבוויקרא יד 4-7. אחת מהן נשחטה ואת השנייה שילחו בשדה, חיה וחופשייה. תמונה זו מתארת מוות ותחייה.

השלישי הוא חג הבאת עומר ראשית הקציר המתואר בוויקרא כג 9-14. לדברי שאול באיגרת הראשונה לקורינתים טו 20-24, חג הביכורים התגשם בתקומת המשיח ("כַּעַת הַמְּשִׁיחַ קָם מִן הַמֵּתִים, בְּפֹרֵי כָּל יְשֵׁנֵי עֶפְרָי").

2. בנבואה

קיים חיזוי מדויק של התחייה בארבעה קטעים בתנ"ך. הראשון הוא תהילים טז 9-10: "לֹכֵן שָׁמַח לִבִּי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי; אָף בְּשָׂרִי יִשְׁכַּן לְבָטָח. כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשָׂאוֹל; לֹא תַתֵּן חֲסִידְךָ לְרָאוֹת שְׁחַת".

בברית החדשה נאמר פעמיים על פסוקים אלה שהם התגשמו עם תקומתו של המשיח מן המתים: במעשי השליחים ב 24-30, יג 32-37.

הנבואה השנייה על התחייה היא מתהילים כב 23-32. פסוקים 1 עד 22 הם נבואה על מות המשיח, אבל בפסוקים 23-32 אותו אחד שמת בחלק הראשון של המזמור חי וקיים. מכאן שגם פסוקים אלה מנבאים על התחייה.

פסוק נוסף הוא תהילים קיח 22 ("אֶבֶן מַאֲסוֹ הַבּוֹנִים הַיְתֵה לְרֹאשׁ פְּנֵה"), שספר מעשי השליחים ד 10-11 מפרש אותו כנבואה על תקומת המשיח.

הנבואה הרביעית היא ישעיהו נג 10-12. תשעת הפסוקים הראשונים בפרק נג ניבאו את מותו של המשיח אבל בפסוקים 10-12 הוא שוב חי וקיים, מפני שהוא "יִרְאֶה זֶרַע יְאֲרִיךָ יָמִים". גם זה התגשם כשהמשיח קם לתחייה.

התנ"ך ניבא בבירור שתתרחש תקומה מהמתים ואין ספק שאלו הם הפסוקים שישוע השתמש בהם במהלך 40 הימים שלאחר תקומתו, כשלימד את השליחים שמותו ותחייתו חיוניים לאישור מחדש של זהותו כמשיח.

ב. תחייה ממשית

כתבי הקודש מלמדים בבירור שזו הייתה תחייה גופנית, וניתן לראות זאת בשלוש דרכים. ראשית, המשיח ניבא על תחייתו כמה פעמים: מתי טז 21; מרקוס ט 31; לוקס יח 33 ויוחנן י 17-18.

שנית, ממשותה של התחייה מודגשת בעובדה שאף לא אחד מספרי הבשורות מסתיים עם מותו של המשיח. כל הבשורות ממשיכות להתייחס לתחייה: מתי כח 1-20; מרקוס טז 1-19; לוקס כד 1-49 ויוחנן כ.

הדרך השלישית שבה מצביעים על התחייה כעובדה ממשית היא ההדגשה המרובה לה זוכה התחייה בספר מעשי השליחים ובאיגרות. לדוגמה, במעשי השליחים ב 24, 32; ג 15, 26; ד 2, 10; ה 31; ו 40; יג 30-37; יז 3. באיגרות מודגשת תחיית המשיח ברומים ד 24-25; ו 4, 9; ז 4, 11; ח 11; באיגרת הראשונה לקורינתים ו 14; בשנייה לקורינתים ד 14; גלטים א 1; אפסים א 20; קולוסים ב 12; באיגרת הראשונה לתסלוניקים א 10; בשנייה לטימותיאוס ב 8; באיגרת פטרוס הראשונה א 12.

ג. התיאוריות על התחייה

קיימות תיאוריות שונות שמנסות למצוא הסברים שיפריכו את התחייה. מאחר שאנשים בוחרים שלא להאמין שהתחייה התרחשה, הם חייבים להסביר איכשהו את הקבר הריק. לא-מאמינים פיתחו שבעה הסברים שונים.

1. התיאוריה לפיה קשרו קשר לשקר

ההסבר הנפוץ הראשון הוא שכל העניין הוא המצאה; שהשליחים רקמו מזימה לשקר; שהייתה זו קנוניה שנועדה להטעות את הציבור. אבל קיימים שני דברים שסותרים תיאוריה זו. ראשית, מדוע נתנו המחברים היהודיים מקום חשוב לנשים שהיו עדות לתקומה, ביודעם היטב שזה לא יתקבל בחברה היהודית? עדותן של נשים לא הייתה קבילה בבית דין יהודי. אם הייתה זו בדיה, הם לא היו בוחרים בנשים בתור עדות הראייה הראשונות שפגשו את המשיח שקם לתחייה. שנית, מדוע שהתלמידים יהיו מוכנים למות בעינויים קשים בגלל אמונתם, אם הם ידעו שכל זה היה שקר?

2. התיאוריה בדבר גנבת הגופה

תיאוריה שקרית שנייה היא "תיאוריית ההונאה" או "תיאוריית הגופה הגנובה". זו התיאוריה הקדומה ביותר ודנו בה קודם בחלק ההיסטורי של החומר. כפי שנאמר לעיל, רק שתי קבוצות היו עשויות להיות מעוניינות בגנבת הגופה. ראשית, התלמידים, אבל זה מעורר את השאלה מדוע היה כל אחד מהם מוכן למות בייסורים קשים עבור משהו שהוא היה יודע שהוא שקר? ושנית, אויביו, אבל הם לא יכלו להציג ברבים את הגופה כדי להזים את טענת השליחים בדבר תקומת ישוע מהמתים. יתרה מכך, נוכחות חיילי המשמר הרומי ליד מערת הקבר הפכה את גנבת הגופה לבלתי אפשרית לביצוע.

3. תיאוריית ההתעלפות

התיאוריית השקרית השלישית טוענת שישוע רק התעלף על הצלב ונראה כמת, אך התאושש בתוך הקבר הקריה. אבל ספרי הבשורה מבהירים היטב שהוא היה מת, ומותו מוכח מהעובדה שדם ומים ניגרו כשדקרו אותו בצד גופו כדי לוודא שנפח את נשמתו (יוחנן יט 33-34). יתרה מכך, התעלפות על הצלב הייתה מובילה באופן אוטומטי למוות, מפני שאדם מחוסר הכרה אינו מסוגל למשוך את גופו כלפי מעלה (תוך הישענות על כפות רגליו וידי הממוסמרות לצלב) כדי לנשום. כשאדם נצלב, הוא מת בסופו של דבר מחנק מפני שהוא איבד בהדרגה את כוחותיו ולא היה מסוגל למשוך את גופו כלפי מעלה כדי לנשום.

תיאורה זו דורשת הרבה אמונה, מפני שהיא מבקשת שנאמין שאחרי שלושה ימים ללא מים ומזון, ללא טיפול רפואי, ולאחר שהולקה ונצלב, הוא נותר בחיים ולאחר שהתאושש מעלפנו היה מסוגל לשחרר את עצמו מהתכריכים שעטפו את גופו, לגלול הצדה את האבן מפי מערת הקבר, להפחיד את השומרים הרומאים ולצאת ולברוח על רגליו הפצועות מהמסמרים. נדרשת עוד יותר אמונה להאמין בזה מאשר להאמין בעובדה הפשוטה שהוא קם לתחייה.

4. התיאוריה בדבר הקבר הלא-נכון

התיאוריה השקרית הרביעית היא שהם הלכו "לקבר הלא-נכון". אבל ספרי הבשורות מבהירים היטב שהנשים שמו לב למקום המדויק שבו הונחה גופתו וזכרו כיצד להגיע לשם. הקבר הנכון סומן הן על ידי המשמר הרומאי והן על ידי חותם רומאי שהושם על פתח הקבר, כמו כן היה שם מלאך. כך שלא ניתן היה לטעות בקבר. יתרה מכך, ישוע לא נקבר בבית קברות ציבורי שבו היו קברים נוספים רבים. הוא נקבר בגן בבעלות פרטית.

5. התיאוריה בדבר הרוח

תיאוריה זו טוענת שהרוח בלבד שבה לחיים, ולא הגוף. אבל, כל ארבע הבשורות מלמדות שהייתה זו תחייה גופנית.

6. התיאוריה בדבר ההזיה

תיאוריה זו טוענת שהתלמידים הזו. אבל הזיות קורות לאנשים יחידים ולא לקבוצות, והזיות אינן מידבקות. הן בדרך כלל קשורות לאירועים שמצפים להם, אבל התלמידים לא ציפו לתקומת ישוע. יתרה מכך, קיים גיוון גדול מדיי בפרטי המקרים שבהם הופיע ישוע לפני התלמידים, מה שמבטל את האפשרות שהייתה זו הזיה אחת גדולה.

7. התיאוריה בדבר חיית טרף

לפי תיאוריה זו, בעל חיים טרף את הגופה. אבל אפילו חיית טרף הייתה משאירה אי אלו שאריות, לפחות מהעצמות. חיית טרף לא הייתה מסוגלת לגלול את האבן שחסמה את פתח הקבר. חיית טרף הייתה קורעת את בד התכריכים, אבל התכריכים של ישוע נותרו שלמים. יתרה מכך, נוכחותם של השומרים הרומאים הייתה מרחיקה משם בעלי חיים.

ד. ראיות שמוכיחות שהמשיח קם לתחייה

קיימות שש ראיות לכך שישוע אכן קם לתחייה.

1. הקבר הריק

הראשונה היא הקבר הריק, עובדה שיש להסביר אותה בדרך כלשהי. לא-מאמינים פיתחו שבע תיאוריות שונות בניסיון לתרץ את הקבר הריק. רוב התיאוריות האלה דורשות יותר אמונה מהאמונה שנדרשת כדי להאמין באמת הפשוטה: הוא קם מן המתים. עצם היות הקבר ריק הוא ראיה להתחוללות התקומה.

2. הסיפורים של עדי הראייה השונים

ראיה חשובה נוספת היא שקיימים דיווחים של עדי ראייה, שהם מגוונים ושונים למדיי זה מזה. לדוגמה, הדיווח של מרים המגדלית אודות מה שהיא ראתה במו עיניה (מרקוס טז 9-11; יוחנן כ 11-18). (ב) דיווחים של קבוצת נשים אחרות אודות מה שהן ראו ומה שנאמר להן (מתי כח 9-10). (ג) הדיווח של שני התלמידים שהלכו בדרך לעמאוס (מרקוס טז 12-13; לוקס כד 13-32). (ד) החוויה המיוחדת של שמעון כיפא שראה את המשיח שקם לתחייה (לוקס כד 34; הראשונה לקורינתים טו 5). (ה) התגלותו של המשיח החי לפני עשרת השליחים (יוחנן כ 19-25). (ו) היו סיפורים מפי עדי ראייה על התגלותו של המשיח לפני אחד עשר השליחים שבוע מאוחר יותר כאשר הם היו עדיין בירושלים (יוחנן כ 26-31). (ז) היו עדי ראייה להתגלותו של המשיח החי לפני שבעה מתוך אחד עשר התלמידים על חוף הכינרת (יוחנן כא 1-23). (ח) היו עדי ראייה להתגלותו לפני אחד עשר השליחים כשהם היו בגליל (מתי כח 16-20; מרקוס טז 15-18). (ט) התגלותו לפני חמש מאות מאמינים בבת אחת, שרבים מהם עדיין היו בחיים בזמן ששאלו הזכיר זאת (הראשונה לקורינתים טו 6). (י) התגלותו לעיני יעקב (הראשונה לקורינתים טו 7). ולבסוף, האחד עשר היו עדי ראייה להתגלותו של ישוע החי לפנייהם על הר הזיתים ביום שבו הוא עלה לשמים (לוקס כד 33-49; מעשי השליחים א 3-8). סיפוריהם של עדי ראייה אלה בדבר תקומתו מהמתים, שראו אותו בין התקומה ובין העלייה לשמים במהלך תקופה של 40 יום, הם כולם ראיות שמאששות את התרחשותה של התקומה.

3. התגלויותיו של המשיח לפני אנשים אחרי שעלה לשמים

ראיה שלישית לתחייה היא העובדה שהיו התגלויות של המשיח שקם לתחייה גם אחרי שהוא עלה לשמים. הוא התגלה לפני לפחות שלושה אנשים. ראשית, הוא התגלה לפני סטפנוס ביום שבו הוא נסקל למוות בגלל אמונתו (מעשי השליחים ז 55-56).

האדם השני שאליו הוא התגלה היה שאול. הפעם הראשונה הייתה ביום שבו התגלה ישוע לשאול בדרך לדמשק, ביום שבו שאול האמין בו, אירוע שמסופר עליו שלוש פעמים בספר מעשי השליחים (ט 3-6; כב 6-11; כו 13-18). שאול עצמו אישר זאת (הראשונה לקורינתים טו 8). ישוע התגלה לפני שאול גם בזמן ששאלו היה בחצי האי ערב (שאול מזכיר זאת בגלטים א 12, 17). הוא התגלה לפני שאול בפעם השלישית כשהוא היה בבית המקדש (מעשי השליחים כב 17-21). רביעית, הוא התגלה לפני שאול לפחות פעם אחת נוספת בירושלים (מעשי השליחים כג 11).

האדם השלישי שאליו התגלה המשיח אחרי עלייתו למרום היה יוחנן השליח. הפרטים על כך ניתנים בחזון יוחנן א 9 – ג 22.

4. השינוי שחל באנשים שהכירו אותו

הראיה הרביעית התומכת בממשות התחייה היא השינוי הפתאומי שחל באנשים שהכירו את ישוע הן לפני תחייתו והן אחריה. דוגמה אחת לכך היא התלמידים. לפני התחייה, הם תוארו כאנשים מבוהלים, מלאים בפחד, שנעלו את עצמם בתוך בתייהם מפני שחששו מפני ראשי העם. לפתע, לאחר תחיית ישוע, הם הפכו להיות אנשים נועזים שלא חששו להודיע ברבים שהמשיח קם לתחייה. על פי המסופר בספר מעשי השליחים הם לא פחדו יותר מהאיום של ראשי העם, והאומץ שלהם אף הוביל למותם על קידוש אמונתם. הם התייצבו נוכח מותם באמונה שלמה.

דוגמה שנייה לשינוי שחל באנשים שהכירו את ישוע הם אחיו-למחצה. אפילו עד מותו, ארבעת אחיו-למחצה לא האמינו שהוא המשיח. לפתע, לאחר תקומתו, לפחות אחד מהם, יעקב, ראה את המשיח החי. הוא הפך למאמין והיה למנהיגה הראשון של קהילת ירושלים. אנחנו יודעים שאח-למחצה נוסף, יהודה, שכתב את איגרת יהודה, היה למאמין. כך שהראיה הרביעית לממשות התחייה היא השינוי שחל באנשים שהכירו וראו את ישוע לפני תחייתו ואחריה.

5. הברית החדשה

ראיה חמישית היא קיומה של הברית החדשה. תחיית המשיח היא שגרמה לתלמידים לכתוב את ספרי הבשורות. הברית החדשה שרדה למרות הניסיונות הרבים להשמיד אותה. אפילו כיום יש ניסיונות לדכא אותה בחלקים שונים בעולם, ובכל זאת עצם קיומה של הברית החדשה הוא ראיה לכך שכתבים אלה הם דבר האלוהים ושהעדויות בדבר התחייה היא אמת.

6. קיומה של הקהילה המשיחית

העובדה שישות זו החלה להתקיים בגלל תחיית המשיח והמשיכה להתקיים למרות ניסיונות רבים מספור להשמיד אותה או למנוע את התפתחותה, גם היא ראיה שמוכיחה שהתחייה של המשיח אכן התרחשה.

ה. מי גרם לתחייה

אלוהים האב, אלוהים הבן ורוח הקודש – שלושתם מילאו תפקיד בתחיית ישוע.

אלוהים האב מילא תפקיד בתחייה, כפי שניתן ללמוד ממספר פסוקים: מעשי השליחים ב 24, 32; ג 26; ה 30; יג 30; רומים ו 4; הראשונה לקורינתים ו 14; גלטים א 1; אפסוס א 20; איגרת פטרוס הראשונה א 3. אין ספק שאלוהים האב היה תפקיד מרכזי בתחיית המשיח מן המתים.

בן האלוהים גם הוא מילא תפקיד בתחייה, שכן היה לו הכוח להשיב את עצמו לחיים כפי שהוא עצמו הכריז ביוחן ב 19; 17-18.

רוח הקודש מילאה גם היא תפקיד בתחייה, כפי שנזכר ברומים ח 11.

ו. הסיבות לתחייה

תחיית המשיח הייתה נחוצה מארבע סיבות.

ראשית, בגלל זהותו של ישוע (יוחן א 4; ה 26). מאחר שהוא בן האלוהים, אלוהים שלבש בשר, אדם-אלוהים, משיח ישראל, אלוהים האב לא יכול היה להשאיר אותו מת. לפיכך, בגלל מי שהוא, הוא הוקם לתחייה.

שנית, ישוע הוקם לתחייה כדי לקיים את הברית עם דוד. ברית זו כללה ארבעה דברים נצחיים: בית נצחי, כס מלכות נצחי, מלכות נצחית וכן / צאצא נצחי. אילו היה ישוע מת ולא שב לחיים, הגורם הנצחי הרביעי לא היה מתממש. אבל מאחר שבברית עם דוד הובטח מישהו נצחי, היה נחוץ שישוע יוקם לתחייה כדי שהוא יוכל להיות באמת ההתגשמות של ההבטחה הנצחית הרביעית הזאת. היא ניתנה בנבואה בדברי הימים א יז 14 ואושרה בתהילים פט 30, 38-37. בישיעיהו ט 5-6, הנביא הרחיב את הדיבור על היבט זה. הברית החדשה מאשררת זאת (לוקס א 31-33; מעשי השליחים ב 24-31). אם כן הסיבה השנייה לנחיצות התחייה היא כדי לקיים את הברית עם דוד.

הסיבה השלישית לתחייה היא כדי שהמשיח יוכל להפוך להיות המקור לתחייה ולחיים. כדי להיות המקור לתחייה ולחיים היה עליו לקום לתחייה בעצמו (יוחן י 10; יא 25-26; קולוסים ג 4-1; איגרת יוחן הראשונה ה 11-12). הסיבה לכך שגם אנחנו יום אחד נחיה חיים שקמו לתחייה היא מפני שישוע הוקם לתחייה.

הסיבה הרביעית היא כדי שישוע יוכל להפוך להיות המקור לכוח התחייה. מאחר שהוא המקור לכוח התחייה בזכות העובדה שהוא עצמו קם לתחייה, המאמינים מסוגלים למלא את השליחות שהוטלה עליהם (מתי כח 18-20; אפסוס 19-20). למאמינים יש עכשיו כוח לקיים את המצווה / השליחות הגדולה הזאת, מפני שישוע הוא המקור לכוח התחייה.

ז. טבעו של הגוף שקם לתחייה

נסקור להלן תשעה דברים בקשר לטבעו של הגוף שהיה לישוע אחרי שהוא קם לתחייה.

א) כפי שצוין לעיל, לא תמיד זיהו אותו מיד. חלו מספיק שינויים בגופו שקם לתחייה שגרמו לאנשים לא לזהות אותו מיד, עם זאת היו מספיק נקודות דמיון כך שלבסוף מי שהכירו אותו זיהו שהוא אותו האחד שאותו הכירו קודם לכן (לוקס כד 16, 31; יוחן כ 15; כא 7). היו שינויים רבים ויחד עם זאת גם נותר דמיון רב.

ב) לישוע הייתה יכולה להופיע ולהיעלם (לוקס כד 31-36; יוחן כ 19).

ג) מחסומים פיזיים לא הגבילו את גופו החדש. הוא היה מסוגל לעבור מבעד לקירות ודלתות סגורות (יוחן כ 19).

ד) גופו של המשיח שקם לתחייה היה גוף גשמי. למרות יכולתו להופיע ולהיעלם ואף שלא היה מוגבל עקב מחסומים פיזיים כלשהם, היה זה גוף גשמי, בשר ועצמות, כפי שישוע עצמו תיאר אותו (לוקס כד 39-40). באופן רגיל, היינו מצפים לקרוא "בשר ודם" אבל הגוף שקם לתחייה אינו מכיל דם. הוא איננו גוף שמתקיים מהדם, אלא גוף שמתקיים מהרוח. כך שבמקום "בשר ודם" מדובר ב"בשר ועצמות".

ה) בגופו של ישוע שקם לתחייה עדיין ניכרו סימני המסמרים והפצע מהחנית (יוחן כ 24-27). סימני הצליבה עדיין בלטו מאוד בגופו.

ו) גופו החדש של ישוע לא היה רק רוח. ישוע אכל דגים ולחם כדי להראות שהוא איננו רק רוח או חזיון (לוקס כד 41-43).

ז) אפשר היה למשש ולחוש את גופו של המשיח שקם לתחייה. למרות יכולתו להופיע ולהיעלם, ולעבור דרך קירות, היה מספיק חומר בבשר ובעצמות שבו כך שניתן היה למשש את גופו (מתי כח 9; לוקס כד 39; יוחן כ 17).

ח) את גופו של ישוע שקם לתחייה ניתן היה לראות בעיניים. הוא היה גלוי לעין באירועים יום יומיים. לא היה זה רק חזיון או חלום, אלא היה זה כמראה רגיל שרואים בשגרת היום יום (יוחן כ 20).

ט) המשיח שקם לתחייה נשם (נפח עליהם) (יוחן כ 22).

לאור תשעה דברים אלה ניתן להסיק שלוש מסקנות. ראשית, היה זה אותו הגוף שקם לתחייה. לא היה זה גוף שנברא מחדש, אלא אותו הגוף שהונח בקבר. שנית, אותו גוף עבר שינוי; לא שינוי מוחלט אך בכל זאת שינוי גדול בתחומים רבים. היו מספיק שינויים עד שלא זיהו אותו מיד; יחד עם זאת, מספיק גורמים נותרו בעינם כך שניתן היה לזהות שזהו אותו ישוע. שלישית, גופו של המשיח שקם לתחייה התפאר בכבוד, אך הכבוד הזה היה עדיין מוסתר במהלך 40 הימים שבהם הוא פעל ולימד ושירת את תלמידיו לאחר תקומתו. כאשר התגלה ישוע לעיני האנשים הוא נראה כאדם רגיל, כפי שקרה כשהופיע לעיני הנשים בגן שבו היה הקבר ולעיני שני התלמידים בדרך לעמאוס. לאחר שעלה למרום כבודו לא היה מוסתר (פיליפים ג 21; ספר ההתגלות א 12-18).

אלו הן העובדות בנוגע לטבעו של גוף המשיח שקם לתחייה. לא תמיד ברור אם כמה מהדברים נכונים משום שהיה זה גוף שקם לתחייה או משום שישוע הוא אלוהים. חלק מהדברים האלה יהיו נכונים לגבי הגוף שלנו כשאנחנו נקום לתחייה, אבל דברים מסוימים ודאי שלא יהיו נכונים לגבינו. לדוגמה, נאמר שהגוף שלנו לאחר שנקום לתחייה יהיה מושלם, ללא כל סימן המעיד על הזדקנות או נישואין, אבל גופו של ישוע עדיין נשא את סימני המסמרים. כך שמה שהיה נכון לגבי גופו של המשיח לאחר שקם לתחייה לא יהיה בהכרח נכון לגבינו, אם כי יהיו גם דברים דומים רבים.

ה. חשיבותה של התחייה

מדוע ההכרזה על תחיית המשיח חשובה? ראשית, זהו חלק בלתי נפרד מהבשורה (הראשונה לקורинתיים טו 3-4; האיגרת השנייה לטימותיאוס ב 8). הבשורה מורכבת משלוש נקודות: ראשית, המשיח מת עבור חטאינו על פי הכתוב; שנית, הוא נקבר; שלישית, הוא קם ביום השלישי, בהתאם לכתוב. זוהי הבשורה כולה, במלואה. כל תוספת מעבר לשלוש נקודות אלה יהפכו אותה לבשורת שקר. מאחר שהתחייה היא חלק מהבשורה, יש להאמין בה ולהכריז אותה וללמד אודותיה.

הסיבה השנייה לחשיבותה של תחיית המשיח: היא הבסיס לתחייה העתידית של המאמינים, לפי הראשונה לקורинתיים טו 12-19. שאול אומר כמה דברים. ראשית, אם ישוע לא היה מוקם מהמתים, הרי שהכרזתנו הייתה הבל (פסוק 14). אם המשיח היה נשאר מת, אזי הישועה לא הייתה מרחיקה מעבר לקבר עצמו, מעבר למותו: אילו לא היה קם מהקבר, דברי הכרזתנו היו ריקים ולשווא והיו מותרים אותנו מחוסרי תקווה. שנית, אם לא היה מוקם מהמתים, אמונתנו הייתה הבל, לשווא (פסוקים 14, 17). כלומר, במקרה כזה הייתה זו אמונה ריקה, אמונה שאינה מובילה לתוצאות נצחיות. היא הייתה מפיקה תוצאות זמניות לחיים הנוכחיים אבל לאחר המוות, הכול היה מסתיים. לכן, האמונה היא הבל אם המשיח לא קם מהמתים.

שלישית, השליחים היו עדים לא רק למותו, אלא גם לתחייתו (פסוק 15). אם עדותם איננה אמת, הרי שהם עדי שקר. רביעית, אם הוא לא קם מהמתים, המאמינים עדיין שרויים בחטאיהם (פסוק 17). באמצעות מותו סיפק ישוע כפרה לחטא, ובאמצעות תקומתו הוא סיפק את הכוח להתגבר על החטא. אנחנו היינו עדיין שרויים בחטאינו אילו הוא לא היה קם מהמתים. כדי לקבל מחילה על חטאינו עלינו להאמין בבשורה, והתחייה היא חלק מהבשורה. חמישית, אילו הוא לא היה קם מהמתים לא הייתה תקווה לאלה שכבר מתו (פסוק 18). אם ישוע לא היה קם לתחייה, אזי גם הקדושים שכבר מתו לא יקומו לתחייה. שישית, כולנו בני אדם אומללים כשאנו תולים תקווה במשיח אך ורק למען חיים אלה, שאין בהם ממש (פסוק 19). ולפיכך, אילו היינו תולים תקווה במשיח שקם לתחייה אלמלא קם לתחייה, היינו חיים בשקר.

ט. משמעותה של התחייה והשלכותיה

1. משמעותה בעבור המשיח

התחייה הוכיחה שהמשיח הוא בן האלוהים (רומים א 4). שנית, היא אישרה את נכונות כל מה שהוא אמר (מתי כח 6). שלישית, תחייתו משמעה שהוא בכור הקמים לתחייה בתקומה הראשונה, ביכורי כל ישרי עפר (הראשונה לקורинתיים טו 23-20). רביעית, תחיית ישוע הייתה הכרזה מאת אלוהים שהמשיח מילא את כל הדרישות שהוצבו בתורת משה (פיליפים ב 9).

2. משמעותה בעבור כל בני האדם

לתחיית המשיח משמעות בעבור כל בני האדם באופן כללי, בייחוד לעולם הלא-מאמין, וזאת בשתי דרכים: ראשית, תחיית ישוע מבטיחה את ודאות תחייתם של כל בני האדם, הן המאמינים והן הלא-מאמינים (הראשונה לקורинתיים טו 22-20). שנית, תחייתו מבטיחה את המשפט שיבוא על כל הלא-מאמינים. הוא זה שישפוט את הלא-מאמינים, ואת זאת לא יוכל לעשות אלמלא קם מהמתים. לפיכך, תחייתו מבטיחה את המשפט שיבוא על כל בני האדם (מעשי השליחים י 42-40; יז 30-31).

3. משמעותה בעבור קדושי התנ"ך

תחייתו של ישוע כללה את התגשמות ההבטחה המקראית בקשר לישועתם של קדושי התנ"ך: הסרת חטאיהם והעירבון לתחייתם העתידית (מעשי השליחים יג 32-33). וכך הייתה לתחיית המשיח משמעות אפילו בעבור הקדושים שמתו לפני שהוא מת.

4. המשמעות בעבור המאמינים

ראשית, תחיית ישוע מוכיחה את ההצדקה שלנו (רומים ד 24-25). צורת הפועל היווני ששאלו השתמש בה כאן היא *dia* שמשמעה "מפני", "בזכות". הבסיס להצדקה הוא מות המשיח. נאמר שהוא הוקם לתחייה מפני שההצדקה שלנו הושלמה. מאחר שההצדקה שלנו הושגה באמצעות מותו, על בסיס הישג זה, הוא הוקם מהמתים כדי להוכיח שנצדקנו באמצעות אמונתנו.

שנית, תחייתו מבטיחה שיינתן לנו כוח לשרת את הקהילה (אפסים א 17-20). המאמינים יכולים לקבל מכוח התחייה העצום כדי למלא את מה שנקראו לבצע.

שלישית, תחייתו מבטיחה את התחייה האישית של כל מאמין (רומים ח 11; הראשונה לקורинתים ו 14; השנייה לקורинתים ד 14).

רביעית, תחיית ישוע משמעה מחילה לחטאי המאמין (הראשונה לקורинתים טו 17-20).

חמישית, תחיית ישוע מסמיכה את המשיח כראש הקהילה (אפסים א 20-22).

שישית, תחייתו משמעה שבידי המשיח נתונים כעת מפתחות המוות בכל הנוגע למאמינים, הוא השבית על ידי מותו את זה שבידו ממשלת המוות (עברים ב 9-18). לשטן אין יותר סמכות להמית את המאמין המשיחי. מפתחות המוות נתונים בידי המשיח מפני שהוא נכנס לתחום של השטן, לממלכת המוות, לקח ממנו את המפתחות ו"חלף דרך" המוות הזה בתחייתו; והוא עדיין אוחז ברשותו במפתחות השאול והמוות (ספר ההתגלות א 18).

שביעית, תחיית ישוע משמעה שיש לנו כעת כוהן גדול בשמים, כוהן גדול החש עמנו את חולשותנו. הוא נמצא בשמים בתור כוהן גדול מפני שהוא הוקם מהמתים (עברים ד 14-16).